

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r.

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 17-18 maja 2017 roku na kierunku

Analityka gospodarcza
prowadzonym

na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym
Uniwersytetu Łódzkiego

Warszawa, 2017

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	7
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	7
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	7
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	10
Zalecenia	10
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	10
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	11
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	17
Zalecenia	18
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	18
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	18
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	22
Dobre praktyki	23
Zalecenia	23
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	23
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	23
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	27
Dobre praktyki	27
Zalecenia	27
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	27
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	28
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	
Dobre praktyki	
Zalecenia	
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	29
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	29
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	30
Dobre praktyki	31
Zalecenia	31
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	31

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	31
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	34
Dobre praktyki	35
Zalecenia	35
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	35
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	35
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Dobre praktyki	37
Zalecenia	37
5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	37
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

- przewodniczący: prof. dr hab. Marek Lisiński – członek PKA
- członkowie:
  - prof. dr hab. Tadeusz Kufel – członek PKA
  - prof. dr hab. Danuta Strahl - ekspert PKA
  - mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA ds. postępowania oceniającego
  - Wojciech Fiksa – ekspert PKA ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Wizytacja na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym (WES) Uniwersytetu Łódzkiego (UŁ) na kierunku *analitka gospodarcza* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2016/2017. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz pierwszy.

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z procedurą oceny obowiązującą w Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Zespół Oceniający odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków Zespołu. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie raportu samooceny oraz dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku, Samorządem Studenckim, pracownikiem Biura Karier, przedstawicielami Kół Naukowych, z osobami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, a także z interesariuszami zewnętrznymi, tj. przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, tj. Radą Biznesu.

Przed zakończeniem wizyty dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu poinformował Władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	Analityka gospodarcza	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia)	Studia pierwszego i drugiego stopnia	
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Studia stacjonarna	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek	Kierunek <i>analityka gospodarcza</i> przyporządkowano do dwóch obszarów: - nauk społecznych - nauk ścisłych.	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina nauk ekonomicznych, dyscyplina naukowa: ekonomia, finanse (50%), Dziedziny nauk matematycznych, dyscyplina naukowa: matematyka, informatyka (50%),	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	Studia I stopnia – 6 semestrów – 181 pkt. ECTS, Studia II stopnia – 4 semestry – 121 pkt. ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	Koncepcja kształcenia na studiach I i II stopnia zakłada kształcenie bez specjalności	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Studia I stopnia – licencjat Studia II stopnia – magister	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	Studia I stopnia – 12 Studia II stopnia - 12	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	203	-
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów	Studia I stopnia – 1800 Studia II stopnia - 785	-

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowolająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	W pełni
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

W odpowiedzi na raport, a także dyskusję na Zespole nauk społecznych w zakresie nauk ekonomicznych postanowiono podnieść ocenę kryterium 1 z oceny „w pełni” na „wyróżniająca” kierując się uzasadnieniem, że kierunek „analitka gospodarcza” jako pierwszy w Polsce powstał na Uniwersytecie Łódzkim jako kierunek unikatowy zatwierdzony pozytywną opinią Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego i stał się wzorcem dla powstania takich kierunków na uczelniach: UE Wrocław, UE Kraków, UE Katowice, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Politechnice Gdańskiej.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowolająca/ Częściowa
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	Wyróżniająca

¹ W przypadku, gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Kierunek *analitka gospodarcza* funkcjonuje od roku akademickiego 2011/2012 na bazie kierunku unikatowego powołanego na podstawie decyzji Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego i realizowanego w ramach projektu POKL *Analitka gospodarcza – studia z przyszłością* (decyzja MNiSW z 29 marca 2011r.), łączącego kształcenie z dwóch obszarów: nauk ekonomicznych i nauk matematycznych z szerokimi treściami z ekonomii, finansów, matematyki, statystyki, ekonometrii oraz informatyki. Koncepcja powstania kierunku była odpowiedzią na potrzeby społeczno-gospodarcze w zakresie kształcenia specjalistów z szerokimi umiejętnościami z metod ilościowych i znajomością informatyki. Ze względu na dynamiczny rozwój społeczeństwa informacyjnego i lawinowo rosnące zbiory danych ekonomicznych rynek nadal poszukuje specjalistów w zakresie szeroko rozumianych analiz procesów gospodarczych przy zastosowaniu metod matematycznych, statystyczno-ekonometrycznych i szerokimi kompetencjami informatycznymi. Umieszczenie efektów kształcenia w dwóch obszarach: społecznym i ścisłym jest właściwym kierunkiem postępowania.

Cele kształcenia odpowiadają w pełni celom sformułowanym w Misji Uniwersytetu Łódzkiego. Misja Uniwersytetu Łódzkiego przywołuje motto G. W. Leibniza „*Rozum jest duszą wolności*”. W tej sentencji wyrażona jest misja Uczelni ujmująca takie obszary jak: wspólnota, otwartość, jedność w różnorodności, innowacyjność dla rozwoju czy elitarność. Koncepcja kształcenia na kierunku *analitka gospodarcza* wpisuje się we wszystkie wyznaczone w misji obszary oraz w cele strategiczne Uniwersytetu i Wydziału.

Studia na kierunku *analitka gospodarcza* w szczególności sposób odpowiadają również założeniom strategii Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego. Powyższa koncepcja umożliwia, bowiem łączenie gruntownego opanowania wiedzy ekonomicznej wsparciem wykorzystaniem narzędzi matematycznych i umiejętności dostosowania do zmieniających się wymogów rynku pracy. Plany studiów i treści programowe poszczególnych przedmiotów zapewniają z jednej strony wiązanie wiedzy ekonomicznej z wiedzą z zakresu obszaru nauk ścisłych, z drugiej pozwalają zdobyć bardziej szczegółową wiedzę specjalistyczną i praktyczną.

Wśród celów strategicznych Wydziału jest podnoszenie jakości kształcenia i ciągłe jej doskonalenie. System jakości kształcenia oparty jest na współdziałaniu organów uczelnianych, wydziałowych i instytutowych. Organem opiniodawczo-doradczym i kontrolnym jest Uczelniana Rada ds. Jakości Kształcenia. Nadzór nad systemem jakości kształcenia sprawuje Dziekan Wydziału, a bezpośrednio pracami nad doskonaleniem jakości kształcenia kieruje Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia (WKJK), której przewodniczącym jest Prodziekan ds. kształcenia i toku studiów. W gestii instytutów jest bezpośrednie wypełnianie funkcji dydaktycznych, a także inicjowanie zmian mających na celu doskonalenie realizacji efektów kształcenia. Podstawowe założenia polityki jakości kształcenia to łączenie pracy dydaktycznej z badaniami naukowymi i rozwijaniem współpracy międzynarodowej i ścisła współpraca z interesariuszami zewnętrznymi. Łączenie dydaktyki i badań ma na celu zapewnienie studentom aktualnej wiedzy na najwyższym poziomie.

1.2.

Oceniany kierunek jest realizowany na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym, który w ostatniej ocenie parametrycznej uzyskał kategorię **A**, a Rada Wydziału posiada uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora i doktora habilitowanego w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia.

Pracownicy naukowo-dydaktyczni prowadzący zajęcia na kierunku *analitka gospodarcza* realizują szereg badań naukowych obejmujących tematykę szeroko rozumianego ekonometrycznego modelowania i prognozowania zjawisk społeczno-gospodarczych, co nadaje tym badaniom charakter interdyscyplinarny. Taka różnorodność badań wynika z faktu, że nauczyciele akademicy wywodzą się z trzech instytutów obsługujących dydaktycznie kierunek *analitka gospodarcza*: Instytutu Ekonometrii, Instytutu Ekonomik Stosowanych i Informatyki oraz Instytutu Statystyki i Demografii.

W ramach badań pogłębianą jest wiedza ze wszystkich obszarów stanowiących podstawę efektów kształcenia na kierunku *analitka gospodarcza*, co stanowi wartość dodaną, mającą wpływ na prowadzony proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat prowadzonych jest wiele projektów badawczych (grantów), przy czym obecnie trwają badania nad następującymi grantami NCN:

1. „Analiza kointegracyjna i jej zastosowanie do modelowania gospodarki narodowej Polski”, pierwszy typu MAESTRO w naukach ekonomicznych (MAESTRO 4 - dla doświadczonych naukowców na projekty badawcze mające na celu realizację pionierskich badań naukowych, w tym interdyscyplinarnych, ważnych dla rozwoju nauki, wykraczających poza dotychczasowy stan wiedzy, których efektem mogą być odkrycia naukowe), okres realizacji: od 28-08-2013 do 27-08-2018 r.,
2. Modelowanie niestacjonarnych danych panelowych za pomocą wektorowego modelu korekty błędem, okres realizacji 2013-2017,
3. Determinanty rozwoju polskiej gospodarki w XXI wieku. Analiza empiryczna i projekcje na podstawie systemu modeli makroekonomicznych, okres realizacji 2013-2016,
4. Optymalne strategie reklamowe w modelach renomy przedsiębiorstwa z uwzględnieniem segmentacji rynku, kierownik: okres realizacji 2012-2016,
5. Modelowanie i prognozowanie inflacji w Polsce przy pomocy modeli z endogeniczną częstotliwością zmiany cen, okres realizacji 2010-2012.

Efektom prowadzonych badań jest duża liczba wysoko punktowanych publikacji w czasopiśmie znajdujących się na listach A i B MNiSW (ponad 50 artykułów, z czego około 30 w czasopiśmie z listy JCR) oraz monografie publikowane w uznanych wydawnictwach (5 monografii). W ciągu ostatnich 5 lat w Instytucie Ekonometrii miało miejsce 8 awansów naukowych (5 uzyskanych stopni doktora oraz 3 stopnie doktora habilitowanego, przy łącznej liczbie 29 pracowników IE). Wszystkie osiągnięcia pracowników Instytutu brane są pod uwagę w raportach dotyczących parametryzacji i kategorii naukowej Wydziału.

W badania włączani są także studenci ocenianego kierunku, którzy we współpracy z nauczycielami akademickimi zdobywają kompetencje i umiejętności badawcze i rozwijają wiedzę dotyczącą wybranego tematu pracy dyplomowej. Studenci poznają warsztat badawczy i analityczny zarówno w ramach obowiązkowych zajęć kursowych dotyczących zastosowania technik ekonometrycznych, jak i w trakcie zajęć fakultatywnych, w tym w ramach działalności kół naukowych oraz w ramach indywidualnej współpracy z nauczycielami akademickimi.

1.3.

Efekty kształcenia dla kierunku *analitka gospodarcza* zostały określone w Uchwale Senatu Uniwersytetu Łódzkiego nr 543 z dnia 11 czerwca 2012 r. w sprawie przyjęcia efektów kształcenia dla kierunku studiów I stopnia *analitka gospodarcza* oraz Uchwale Senatu Uniwersytetu Łódzkiego nr 544 z dnia 11 czerwca 2012 r. w sprawie przyjęcia efektów

kształcenia dla kierunku studiów II stopnia *analitka gospodarcza*. Kierunek kształcenia został przyporządkowany do dwóch obszarów:

- nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych i dyscypliny naukowej ekonomia (50%),
- nauk ścisłych, dziedzina nauk matematycznych, dyscyplina naukowa: matematyka (50%).

Zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia udział ECTS dla obszarów jest jednakowy, a także realizowany jest jednakowy ogólnoakademicki profil kształcenia.

Wskazane dwa obszary wiedzy, to jest nauk społecznych i nauk ścisłych z dwiema dyscyplinami: ekonomii i matematyki nie wyczerpują w całości dyscyplin, z którymi związane są efekty i treści kształcenia. Na przykład kierunkowe efekty kształcenia dla studiów I stopnia w zakresie wiedzy: W01, W02, W07, W14 oraz umiejętności U11 wskazują na istotny udział zagadnień finansowych, a efekty: W09, W10, U03, U04, U05 oraz K01, K10 wskazują na istotny udział zagadnień z zakresu technologii informatycznych. Podobnie można wskazać przykłady dla studiów II stopnia. W trakcie wizytacji Komisja dydaktyczna kierunku przedstawiła informacje o rozkładzie punktów ECTS, które wynikają z analizy efektów i treści kształcenia i wskazała na następujące dyscypliny i udziały punktów ECTS:

- studia I stopnia:

- obszar nauk społecznych, dziedzina nauk ekonomicznych: 50%
  - dyscyplina – ekonomia - 30%
  - dyscyplina – finanse - 20%
- obszar nauk ścisłych, dziedzina nauk matematycznych: 50%
  - dyscyplina – matematyka - 30%
  - dyscyplina – informatyka - 20%

- studia II stopnia:

- obszar nauk społecznych, dziedzina nauk ekonomicznych: 50%
  - dyscyplina – ekonomia - 42%
  - dyscyplina – finanse - 8%
- obszar nauk ścisłych, dziedzina nauk matematycznych: 50%
  - dyscyplina – matematyka - 28%
  - dyscyplina – informatyka - 22%

Powyższa wykonana analiza nad rozszerzeniem listy dyscyplin naukowych, z którymi związane jest kształcenie na kierunku *analitka gospodarcza*, będzie podstawą modyfikacji uchwały Senatu, w której zostaną dodatkowo wskazane dwie dyscypliny: finanse oraz informatyka. Ostatecznie dla kierunku *analitka gospodarcza* wskazane zostaną następujące dyscypliny: ekonomia (wiodąca), matematyka, informatyka oraz finanse. Udział ECTS dla obszarów kształcenia nie ulega zmianie.

Każdy efekt kierunkowy został odniesiony do od jednego do dziesięciu efektów obszarowych z zakresu dwóch obszarów: nauk społecznych i ścisłych. Kierunkowe efekty kształcenia dla studiów pierwszego stopnia zostały opracowane, jako efekty wspólne, do których dodano efekty związane z realizacją projektu POKL *analitka gospodarcza – studia z przyszłością*. Zapewniona została spójność efektów kierunkowych z efektami obszarowymi zarówno dla pierwszego jak i drugiego stopnia studiów o profilu ogólnoakademickim. Wskazują na to w szczególności macierze efektów kształcenia wskazujące na odniesienia efektów kierunkowych do efektów obszarowych wskazanych w Krajowych Ramach Kwalifikacji. Przedmiotowe (szczegółowe) efekty kształcenia ujęte zostały w sylabusach sporządzonych dla wszystkich przedmiotów, w tym także praktyk zawodowych. Wskazano ich odniesienia do efektów kierunkowych. Sylabusy przedmiotów określają także formy weryfikacji efektów kształcenia, które zostały dobrane w sposób prawidłowy. Na tej podstawie można stwierdzić, że efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów są spójne i tworzą jednolitą całość oraz pozwalają na ich weryfikację w oparciu o przyjęte rozwiązania.

Efekty kierunkowe i przedmiotowe opracowane zostały w trzech zakresach: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Dla studiów pierwszego stopnia uwzględniają one w szczególności przygotowanie studentów do prowadzenia badań naukowych poprzez przekazywanie im pogłębionej wiedzy, kształtowania umiejętności badawczych oraz kompetencji niezbędnych w działalności badawczej w zakresie obszarów, dziedzin i dyscyplin, do której został przyporządkowany oceniany kierunek studiów. Kierunkowe efekty kształcenia opracowane zostały w oparciu o założenie przygotowania studentów do formułowania problemów badawczych, analizy zjawisk z zakresu gospodarki w ujęciu makro- i mikroekonomicznym, szerokiej znajomości metod i narzędzi badawczych niezbędnych do jej prowadzenia, opracowania, interpretacji i prezentacji wyników. Uwzględniają one także przygotowanie studenta do pracy zawodowej i dalszej edukacji. Efekty kształcenia przewidują także zdobywanie przez studentów znajomości języka obcego na poziomie niezbędnym dla prowadzenia badań naukowych oraz wymaganym na rynku pracy.

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały sformułowane w sposób jasny i powinny być zrozumiałe, zarówno dla studentów, jak i pracodawców. Dla sformułowania efektów kształcenia zastosowano terminologię odpowiadającą dziedzinom i dyscyplinom nauki właściwym dla ocenianego kierunku studiów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Uzasadnieniem dla oceny w pełni są:

- 1) Koncepcja kształcenia, której cele zostały sformułowane w oparciu o doświadczenia własne Wydziału jak i poprzez różne formy współpracy z uczelniami zagranicznymi oraz przedsiębiorstwami i instytucjami administracji publicznej. Cele kształcenia odpowiadają w pełni celom sformułowanym w misji i strategii Uniwersytetu Łódzkiego jak i Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego.
- 2) Podnoszenie jakości kształcenia i ciągłe jej doskonalenie, które jest jednym z celów strategicznych Wydziału. Nadzór nad systemem jakości kształcenia sprawuje Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia (WKJK), której przewodniczącym jest Prodziekan ds. kształcenia i toku studiów.
- 3) Łączenie dydaktyki i badań, które ma na celu zapewnienie studentom aktualnej wiedzy na najwyższym poziomie. Pracownicy prowadzą badania naukowe, których wyniki wykorzystywane są w procesie dydaktycznym. Wydział posiada kategorię naukową A, a Rada Wydziału posiada uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora i doktora habilitowanego w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia.
- 4) Efekty kształcenia, które zostały określone zgodnie z obowiązującymi przepisami, są spójne i przejrzyste.

Zalecenia

Należy rozważyć przyporządkowanie ocenianego kierunku studiów do dyscyplin naukowych, poza ekonomią i matematyką, których elementy wiedzy zostały uwzględnione w efektach kształcenia, takich jak finanse i informatyka. Powyższe zmiany powinny być zawarte w Uchwale Senatu i systemie informacyjnym POL-on.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia

2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia

2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Na ocenianym kierunku studiów jednostka prowadzi studia pierwszego i drugiego stopnia tylko w formie studiów stacjonarnych. Plan studiów pierwszego stopnia ma konstrukcję opartą na wyodrębnionych przedmiotach podstawowych, kierunkowych i ogólnouczeniowych oraz modułach przedmiotów do wyboru w języku polskim i obcym oraz obejmuje seminarium dyplomowe i 4 tygodniową praktykę zawodową. Moduł przedmiotów do wyboru realizowany jest w 36 ECTS. Seminarium licencjackie realizowane jest przez dwa semestry w łącznym wymiarze 14 ECTS, praktyka zawodowa 4 tygodnie – 4 ECTS. Nauka języka obcego prowadzona jest przez trzy semestry, od drugiego semestru studiów, w łącznym wymiarze 180 godzin. Przyjęte w planie studiów wymiary godzin w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów oraz modułów pozwalają na realizację założonych efektów kształcenia. Sekwencja zajęć jest prawidłowa. W semestrach pierwszym, drugim i trzecim realizowana jest większość przedmiotów podstawowych i kierunkowych. Zachowane jest właściwe następstwo poszczególnych przedmiotów. Od semestru czwartego wprowadzane są przedmioty do wyboru. Praktyka zawodowa odbywana jest w piątym semestrze. Seminarium licencjackie trwa przez dwa ostatnie semestry. Sposób organizacji zajęć wskazuje jednoznacznie na ogólnoakademicki profil kształcenia.

Na studiach drugiego stopnia struktura planu studiów obejmuje przedmioty kierunkowe i podstawowe, seminarium magisterskie, realizowane przez trzy semestry w łącznym wymiarze 90 godzin, wykłady do wyboru (19 ECTS). Wymiary godzin poszczególnych przedmiotów i modułów są prawidłowe i pozwalają na realizację przyjętych dla nich efektów kształcenia. Przedmioty podstawowe i kierunkowe realizowane są przez trzy pierwsze semestry. Zajęcia do wyboru oraz seminaria magisterskie ujęte zostały w trzech ostatnich semestrach. Taka sekwencja zajęć z poszczególnych przedmiotów jest właściwa i buduje ogólnoakademicki profil kształcenia.

Zajęcia realizowane są z zastosowaniem zróżnicowanych form dydaktycznych. Na studiach pierwszego stopnia na zajęcia prowadzone w formie wykładu przypada 705 godzin na 1800, a ćwiczeń laboratoryjnych aż 480 godzin. Pozostałe zajęcia prowadzone są w formie ćwiczeń, konwersatorium, lektoratu i seminarium licencjackiego. Udział poszczególnych form zajęć jest właściwy z punktu widzenia możliwości realizacji efektów kształcenia w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych.

Na studiach drugiego stopnia na wykłady przypada 270 godzin na 795 ogólnej liczby godzin zajęć, ćwiczenia laboratoryjne obejmują 300 godzin, a pozostałe godziny na ćwiczenia i seminaria magisterskie. Struktura form zajęć na studiach drugiego stopnia jest właściwa.

Liczebność grup studenckich regulowana jest przez przepisy uczelniane. Zgodnie z zasadami wprowadzonymi Uchwałą Senatu Uniwersytetu Łódzkiego nr 193 z dnia 10 czerwca 2013 r. wykłady prowadzone są w grupach liczących od 30 osób, ćwiczenia w grupach 20-30 osobowych, ćwiczenia informatyczne, konwersatoryjne i terenowe w grupach od 15 osób, seminaria licencjackie w grupach 8-15 osobowych a magisterskie grupach 6-12 osobowych. Taka liczebność grup studenckich jest odpowiednio skorelowana z formą zajęć dydaktycznych i umożliwia realizację przewidzianych dla nich efektów kształcenia.

W programie kształcenia studiów pierwszego stopnia ujęte są praktyki zawodowe. Są one obowiązkowe dla wszystkich studentów. Studenci pracujący zawodowo mogą zaliczyć praktykę na podstawie udokumentowania zgodności czynności wykonywanych w ramach pracy z efektami kształcenia określonymi dla praktyki. Wymiar praktyk jest właściwy i wynosi 4 tygodnie. Praktyka ujęta jest w programie piątego semestru i może być realizowana w okresie wolnym od zajęć dydaktycznych, ale może być także w porozumieniu z pracodawcą

wkomponowana w okres zajęć w sposób umożliwiający udział w zajęciach ujętych w planie studiów. Praktyki organizowane są w instytucjach, organizacjach i przedsiębiorstwach zapewniających możliwość realizacji określonych dla praktyk efektów kształcenia. Liczba miejsc praktyk jest dostosowana do liczby studentów kierunku. Studenci mają możliwość samodzielnego wyboru miejsca odbywania praktyki, ale w razie potrzeby uzyskują wsparcie od uczelni, która zawarła umowy z partnerami strategicznymi w tym zakresie.

Harmonogram zajęć na studiach stacjonarnych przewiduje ich realizację od poniedziałku do piątku od godzin porannych (8.00) do godzin wieczornych, z koncentracją w godzinach przedpołudniowych. Zajęcia z poszczególnych przedmiotów realizowane są w większości w blokach dwugodzinnych. Pomędzy zajęciami są zachowane odpowiednie przerwy. Taki harmonogram zajęć dydaktycznych pozwala na zachowanie zasad higieny pracy umysłowej.

Na ocenianym kierunku studiów nie są prowadzone zajęcia z zastosowaniem metod i technik kształcenia na odległość w pełnej postaci. Jedynie w odniesieniu do kilku przedmiotów nauczyciele korzystają ze wsparcia w formie blended learning. Nauczyciele akademicy korzystający z tej formy wspomagania procesu dydaktycznego zobowiązani są do przejścia odpowiedniego szkolenia organizowanego przez Uczelnię.

Plany studiów i struktura punktów ECTS podporządkowana jest nakładom pracy niezbędnym dla osiągnięcia przez studenta zakładanych efektów kształcenia. Przyjęto, że średni nakład pracy studenta niezbędny do osiągnięcia 1 ECTS odpowiada 30 godzinom pracy. Na studiach pierwszego stopnia średni nakład pracy studenta wynosi 5430 godzin, a na studiach drugiego stopnia 3630. Czas przewidziany na realizację programu studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS przyporządkowany do całego programu, a w jego ramach modułów kształcenia i przedmiotów stwarza możliwość osiągnięcia zakładanych efektów i treści kształcenia.

Studia pierwszego stopnia trwają 3 lata (6 semestrów) i realizowane są w łącznym wymiarze 1800 godzin zajęć dydaktycznych. Program kształcenia przewiduje dla tych studiów łącznie 181 punktów ECTS. Kalkulacja nakładu pracy studenta mierzonego liczbą punktów ECTS uwzględnia dla zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela i studenta obejmuje uczestnictwo w samych zajęciach, jak i konsultacjach a dla pracy własnej studenta, w szczególności: przygotowanie do zajęć, zaliczeń, egzaminów, sporządzanie projektów, przygotowanie pracy dyplomowej. Szczegółowe informacje o nakładzie pracy niezbędnym do realizacji efektów kształcenia w odniesieniu do każdego przedmiotu ujęte zostały w sylabusach. Zajęcia do wyboru obejmują 62 ECTS, to jest 36.5%.

Na kierunku *analitka gospodarcza* nie funkcjonują specjalności. Istnieją natomiast bloki (moduły) zajęć do wyboru, które pozwalają stworzyć indywidualną ścieżkę rozwoju. Są to m.in.: analiza finansowa w przedsiębiorstwie; metody badań rynkowych; zastosowania badań operacyjnych czy zastosowania informatyki.

Stacjonarne studia drugiego stopnia trwają 2 lata (4 semestry) na łączną liczbę 121 punktów ECTS. Na zajęcia wybierane przez studentów przypada 56 punktów ECTS, to jest 43%.

Treści programowe ujęte zostały w sylabusach przygotowanych dla wszystkich przedmiotów określonych w programie kształcenia ocenianego kierunku studiów. Zostały one w szczególności opracowane dla języka obcego i praktyki zawodowej. Treści programowe zostały ujęte odrębnie dla wykładów i ćwiczeń. Zakres szczegółowości treści programowych jest właściwy – podają one po kilkanaście kluczowych zagadnień. Są one spójne z efektami przedmiotowymi kształcenia podanymi również w sylabusie i poprzez nie powiązane z kierunkowymi efektami kształcenia.

Treści programowe, wsparte wskazaną studentom literaturą podstawową i uzupełniającą, odpowiadają aktualnemu stanowi wiedzy oraz przedmiotowi badań

prowadzonych w obszarze wiedzy, dziedzinie nauki i dyscyplinie naukowej, do których odnoszą się efekty kształcenia. Treści programowe odpowiadają także badaniom naukowym prowadzonym przez pracowników realizujących zajęcia na ocenianym kierunku studiów. Zakres ujętych w programie kształcenia treści programowych jest odpowiednio kompleksowy z punktu widzenia założonych efektów kształcenia.

Stosowane na ocenianym kierunku studiów metody kształcenia określone zostały w sylabusach przedmiotów. Są one sformułowane odrębnie dla stosowanych w ramach przedmiotu form zajęć: wykładu i ćwiczeń. Na ocenianym kierunku studiów stosowany jest odpowiednio szeroki zakres metod dydaktycznych. Uwzględniają one w szczególności konieczność przygotowania się studenta do zajęć dydaktycznych przez gromadzenie materiałów i danych, studia literatury przedmiotu i innych zasobów wiedzy, przygotowanie projektów i innych opracowań własnych. Natomiast w ramach zajęć wykładowych i ćwiczeniowych stosowane są oprócz metod tradycyjnych także takie, które aktywizują studentów – dyskusja, analiza studiów przypadku, prezentacje itp. Studenci studiów pierwszego i drugiego stopnia uzyskują przygotowanie do prowadzenia badań naukowych. Ma to miejsce w ramach wszystkich przedmiotów z zakresu metod ilościowych.

Przegląd sylabusów i hospitacje zajęć przeprowadzone w trakcie wizytacji Zespołu Oceniającego wskazują na prawidłowe dostosowanie metod dydaktycznych do charakteru poszczególnych przedmiotów i umożliwiają osiągnięcie zamierzonych efektów kształcenia.

Studenci mają możliwość korzystania z dwóch form indywidualizacji toku studiów: Indywidualnego Planu Studiów (IPS) bądź Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS). Uwzględnia to indywidualne potrzeby i możliwości studentów, w szczególności osób niepełnosprawnych. Z IPS mogą korzystać studenci szczególnie uzdolnieni i wyróżniający się bardzo dobrymi wynikami w nauce. Natomiast IOS przeznaczony jest dla osób, które ze względu na stan zdrowia, sytuację losową bądź opiekę nad osobą niepełnosprawną nie mogą regularnie uczestniczyć w zajęciach. Indywidualne predyspozycje i zainteresowania badawcze studentów mogą być realizowane poprzez wybór seminariów dyplomowych oraz udział w pracach kół naukowych. Studenci otrzymują wsparcie od pracowników naukowych przy przygotowywaniu referatów na konferencje naukowe i artykułów naukowych. Najlepsi studenci angażowani są także w badania prowadzone przez kadrę naukową oraz w pracach studenckich kół naukowych.

W opinii studentów stosowane metody kształcenia są odpowiednio dobrane do treści kształcenia i aktywizują ich do samodzielnej pracy. W trakcie zajęć stosowane są metody takie jak: praca w grupach, opracowanie określonego zagadnienia, przeprowadzanie symulacji, dyskusje i prezentacje. Dzięki niewielkim grupom prowadzący dostosowują metody kształcenia do indywidualnych potrzeb studentów. Zdaniem studentów plan zajęć jest źle zorganizowany, przez co zdarzają się sytuacje, gdy pomiędzy zajęciami mają 4-5 godzinne przerwy lub zajęcia odbywają się od godziny 9 do 20 bez dłuższej przerwy na przykład na obiad. Takie niedogodności zgłaszali w szczególności studenci pierwszego i drugiego roku studiów pierwszego stopnia. Takie sytuacje są skutkiem trudności z dostępem do sal dydaktycznych. W opinii studentów sekwencja zajęć jest odpowiednia, a przedmioty realizowane są w odpowiedniej kolejności.

Studenci podnieśli także problem zajęć z języków obcych, w szczególności z języka angielskiego. Według nich nie spełniają one ich oczekiwań. Grupy językowe nie są tworzone na podstawie dotychczasowych umiejętności językowych studentów, co powoduje zaniżanie poziomu kształcenia, studenci wyrazili opinię, iż widoczne są bardzo duże różnice w biegłości językowej wśród członków jednej grupy językowej. Ponadto w ich opinii zajęcia nie są prowadzone w odpowiedni sposób, gdyż przez większość zajęć, zagadnienia realizowane są w języku polskim, co jak sami przyznają może być spowodowane dużymi rozbieżnościami w umiejętnościach językowych studentów w danej grupie. Mimo dużego niezadowolenia z

poziomu jakości kształcenia języków obcych, studenci nie podjęli działań mających na celu poprawę sytuacji.

2.2.

System weryfikacji osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia obejmuje cztery płaszczyzny: ocenę bieżących postępów studentów w nauce, ocenę przebiegu i efektów praktyk zawodowych, ocenę rezultatów procesu dyplomowania oraz weryfikację absolwentów przez rynek. System ten opiera się na rozwiązaniach zawartych w Regulaminie studiów, innych regulacjach wewnętrznych Uczelni i Wydziału prowadzącego oceniany kierunek studiów oraz sylabusach przedmiotów. Regulamin studiów określa ogólne warunki i zasady związane z oceną i zaliczaniem przedmiotów, semestrów i całych studiów. Określa ramy organizacyjne przebiegu studiów, wprowadza skalę ocen, określa prawa i obowiązki studenta w zakresie weryfikacji efektów kształcenia. Regulacje te są zgodne z powszechnie obowiązującymi w krajowym szkolnictwie wyższym i stanowią właściwą podstawę do sprawdzania i oceniania postępów studentów w uczeniu się.

Bardziej szczegółowe regulacje dotyczące weryfikacji realizacji efektów kształcenia zawarte są w aktach wewnętrznych. Są to w szczególności Zarządzenie nr 129 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 2 lipca 2012 r. w sprawie weryfikacji i dokumentowania efektów kształcenia oraz System weryfikacji efektów kształcenia stanowiący element Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia wprowadzonego Uchwałą Rady Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego z dnia 20 maja 2013 r. W uchwale tej określono mierniki ilościowe i jakościowe oceny stopnia realizacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia w podanych powyżej czterech płaszczyznach. Miernikami ilościowymi są oceny prac przejściowych, egzaminacyjnych, aktywności na zajęciach, oceny prac dyplomowych i egzaminu dyplomowego. Do mierników jakościowych należą wnioski z przeprowadzonych hospicji zajęć, opinie pracodawców o studentach odbywających praktyki i absolwentach.

Sposoby i kryteria oceniania realizacji zakładanych efektów kształcenia odnoszące się do poszczególnych przedmiotów podane są w ich sylabusach. Studenci mogą się z nimi zapoznać poprzez system USOS, a dodatkowo są o nich informowani na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu. Sposoby i kryteria oceny zostały sformułowane odrębnie dla poszczególnych form dydaktycznych stosowanych w ramach przedmiotów. Dobór tych form jest prawidłowy, gdyż uwzględnia specyfikę przedmiotów. Najczęściej stosowane są okresowe prace kontrolne w formie kolokwium, referatów, projektów, esejów, prezentacji, raportów, analiz studiów przypadku. Egzaminy przeprowadzane są w formie ustnej bądź pisemnej, z przewagą tej ostatniej. Prace zaliczeniowe są dokumentowane w formie papierowej bądź elektronicznej i przechowywane przez prowadzących zajęcia, zgodnie z zasadami określonymi w uchwale Rady Wydziału, przez co najmniej rok. Wyniki zaliczeń i egzaminów są wprowadzane do protokołów w systemie USOS. W systemie USOS sporządzane są także karty okresowych osiągnięć studenta. Egzaminem kończy się w szczególności nauka języka obcego. Dokonuje się także bieżącej oceny aktywności studenta na zajęciach. Dąży się przy tym do zapewnienia weryfikacji wszystkich zakresów efektów kształcenia, tj. wiedzy, umiejętności i kompetencji. Stosowane są przy tym w ramach każdego z przedmiotów komplementarne metody sprawdzania realizacji efektów kształcenia, uwzględniające ujęte w efektach elementy wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Podstawą weryfikacji efektów kształcenia określonych dla praktyk zawodowych są rozmowy przeprowadzane ze studentami i ich opiekunami zakładowymi, dzienniki praktyk, formularze weryfikacji efektów kształcenia. Studenci odbywający praktykę znajdują się pod kontrolą opiekuna kierunkowego ze strony uczelni oraz opiekuna ze strony zakładu pracy. Dokumenty realizacji praktyk potwierdzane są przez zakładowych opiekunów. Praktyki zaliczane są na ocenę. Dodatkowo realizacja praktyk jest wrywkowo kontrolowana przez ich

opiekuna ze strony uczelni. Także studenci dokonują oceny miejsc praktyk i ich przebiegu za pomocą ankiet wypełnianych po ich odbyciu. Jednostka prowadzi archiwizację dokumentów potwierdzających realizację praktyk zawodowych w teczkach osobowych studentów.

Studenci ocenianego kierunku, zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia, przygotowują pracę dyplomową. Na Wydziale wprowadzono ujednolicone zasady dotyczące konstrukcji prac dyplomowych. Forma prac dyplomowych jest dostosowana do ogólnoakademickiego profilu studiów. Prace dyplomowe na studiach pierwszego stopnia mają charakter teoretyczno-empiryczny i składają się z reguły trzech rozdziałów. Dwa pierwsze mają najczęściej charakter opisowy i oparte są głównie na analizie literatury przedmiotu, aktów normatywnych i innych źródeł wtórnych. Rozdziały trzecie obejmują analizy oparte na studiach przypadku, segmentów rynku i innych przykładów praktycznych. Stosowane są w nich z reguły proste metody statystyczne i graficzne formy prezentacji wyników badań. Prace dyplomowe na studiach drugiego stopnia mają bardziej rozbudowaną strukturę, opartą na trzech-czterech rozdziałach. Mają także charakter opracowań teoretyczno-empirycznych. Metodyka prac dyplomowych uwzględnia przygotowanie studentów do prowadzenia badań naukowych. Prace zawierają niezbędne elementy metodyki badań: sformułowanie problemu badawczego, celu pracy, w niektórych przypadkach hipotez, określenie zakresu przedmiotowego pracy, stosowanych metod badawczych oraz wykorzystanych źródeł. Generalnie przejęty i realizowany na Wydziale system weryfikacji i oceny efektów kształcenia prac dyplomowych należy ocenić pozytywnie. Wpisuje się on w akademicki profil kształcenia.

Istotną rolę w przygotowaniu studentów do prowadzenia badań naukowych i ich realizacji odgrywają koła naukowe. W ich ramach studenci przygotowują projekty naukowo-badawcze, organizują warsztaty, seminaria i konferencje. Interesariusze zewnętrzni w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym wskazywali na szerokie zaangażowanie studentów w realizację projektów badawczych o charakterze aplikacyjnym oraz przygotowywanie raportów. Zakres merytoryczny projektów był zgodny z efektami kształcenia przyjętymi na kierunku *analitika gospodarcza*.

W trakcie spotkań odbywanych przez Zespół Oceniający interesariusze zewnętrzni pozytywnie oceniali przygotowanie absolwentów ocenianego kierunku studiów do potrzeb rynku pracy. Proces weryfikacji efektów kształcenia osiągniętych przez studentów przy udziale pracodawców rozpoczyna się już na etapie realizacji praktyk zawodowych oraz angażowania studentów do realizacji wspólnych projektów. W celu pozyskania informacji o aktywności zawodowej absolwentów i ich pozycji na rynku pracy jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów cyklicznie monitoruje kariery zawodowe absolwentów. Realizacją ankiet wśród absolwentów i interesariuszy zewnętrznych zajmuje się Akademickie Biuro Karier Zawodowych. Wyniki tych badań wykorzystywane są do dostosowywania kierunków studiów i ich programów do potrzeb rynku pracy.

Proces sprawdzania i oceny efektów kształcenia opiera się na sformalizowanych procedurach opisanych w aktach wewnętrznych uczelni i wydziału, których przestrzeganie jest przedmiotem kontroli zwierzchników studentów i nauczycieli akademickich. System ten jest przejrzysty i zapewnia rzetelność prowadzenia oceny. Studenci mają możliwość egzekwowania swoich praw i sygnalizowania wszelkich problemów w tym zakresie w drodze zarówno kontaktów bezpośrednich z nauczycielami akademickimi i władzami wydziałowymi, jak i anonimowych ocen wyrażanych w ankietach.

Regulamin studiów stanowi, że oceny realizacji efektów kształcenia związanych z poszczególnymi przedmiotami dokonują, co do zasady nauczyciele akademicy prowadzący te przedmioty. Weryfikacja wiedzy i umiejętności studentów przez szersze gremium ma miejsce jedynie w przypadku egzaminów dyplomowych z udziałem przewodniczącego komisji, promotora i recenzenta. W sytuacjach konfliktowych studenci mogą występować o przeprowadzenie komisyjnego zaliczenia bądź egzaminu. Nauczyciele akademicy ze swojej

strony reagują na zachowania nieetyczne związane z procesem weryfikacji efektów kształcenia. Uczelnia dokonuje w odniesieniu do wszystkich prac dyplomowych sprawdzania stopnia ich samodzielności za pomocą systemu antyplagiatowego.

Organizacja roku akademickiego ustalana jest na szczeblu uczelni i podawana do wiadomości studentów i pracowników z odpowiednim wyprzedzeniem. Elementem struktury organizacyjnej roku są w szczególności sesje egzaminacyjne. Konkretny terminy zaliczeń ustalane są przez nauczycieli prowadzących zajęcia i podawane do wiadomości studentów z odpowiednim wyprzedzeniem. Terminy egzaminów wymagają zatwierdzenia przez dziekana i podawane są przez niego do wiadomości nie później niż tydzień przed ich dniem. Studenci mają możliwość zdawania jednego egzaminu poprawkowego.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym wyrazili opinię, że stosowane metody sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia są adekwatne do form zajęć dydaktycznych. Studencki wskazywali na takie metody jak: testy wyboru, zadania opisowe, zadania obliczeniowe, projekty samodzielne i grupowe, zadania praktyczne przy użyciu specjalistycznego oprogramowania i egzaminów ustnych. System oceniania jest im znany i rozumiany, w ich opinii jest obiektywny, a z zasadami oceny są zapoznawani przez prowadzących na pierwszych zajęciach w semestrze. Oceny z zaliczeń i egzaminów publikowane są w systemie USOS, a czas oczekiwania na informacje dotyczące wyników według studentów jest odpowiedni i nie przekracza 10 dni od dnia egzaminu.

2.3.

Tryb i warunki rekrutacji kandydatów na studia określają uchwały Senatu podejmowane na dany rok akademicki w roku poprzednim. Kwalifikacja na studia stacjonarne pierwszego stopnia dokonywana jest na podstawie wyników uzyskanych na egzaminie maturalnym z języka obcego oraz z jednego z przedmiotów: matematyka, geografia, historia, WOS, informatyka. Pozwala to na uwzględnienie kwalifikacji kandydatów odpowiadających planowanym efektom kształcenia dla ocenianego kierunku studiów. Na studia niestacjonarne rekrutacji dokonuje się na podstawie złożonych dokumentów, co nie pozwala na odpowiednią selekcję kandydatów.

Na studia drugiego stopnia przyjmowani są kandydaci posiadający dyplom ukończenia studiów licencjackich, inżynierskich lub magisterskich. Kwalifikacja odbywa się na podstawie konkursu dyplomów, a przy liczbie kandydatów nieprzekraczającej limitu na podstawie złożonych dokumentów. Warunki i tryb rekrutacji umożliwiają zachowanie bezstronności postępowania i przejrzystości dokonywanej selekcji kandydatów. Zdaniem Zespołu Oceniającego PKA przyjęte i stosowane warunki kwalifikacji na studia II, nie zapewniają doboru właściwych kandydatów. Oczekiwać należy, że Kandydaci powinni posiadać wiedzę i umiejętności z zakresy tych efektów kształcenia, które umożliwią im nabycie deklarowanych efektów kształcenia na II stopniu kształcenia.

Regulacje dotyczące zaliczania etapów studiów przewidują, że wszystkie przedmioty ujęte w planie studiów kończą się wystawieniem oceny potwierdzającej uzyskanie efektów kształcenia. Wszystkie przedmioty mają jednocześnie przypisane punkty ECTS. Zaliczanie etapów studiów dokonywane jest z zastosowaniem punktów ECTS. Podstawowym okresem zaliczeniowym jest semestr. Zaliczenie każdego semestru wymaga uzyskania 30 punktów ECTS. Brak zaliczenia semestru umożliwia wpisanie warunkowe na kolejny semestr z ustaleniem terminu jego spełnienia.

Zasady dyplomowania określone są w Regulaminie studiów oraz Uchwale Rady Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego z dnia 20 lutego 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zasad organizacji egzaminu dyplomowego. Studenci przygotowują pracę dyplomową pod kierunkiem promotora. Promotorem pracy licencjackiej może być nauczyciel akademicki posiadający, co najmniej stopień naukowy doktora, od co najmniej dwóch lat. Promotorem

pracy magisterskiej może być nauczyciel akademicki posiadający tytuł profesora, stopień naukowy doktora habilitowanego bądź stopień doktora uzyskany, przed co najmniej trzema laty, po uzyskaniu rekomendacji na sprawowanie opieki nad pracą magisterską od kierownika katedry. Student ma możliwość dokonania wyboru seminarium i promotora. Tematy prac podlegają akceptacji przez promotorów a następnie przez Radę Wydziału. Uzyskanie pozytywnej oceny pracy dyplomowej od promotora i recenzenta jest poświadczeniem realizacji przez studenta związanych z nią efektów kształcenia. Zespół Oceniający zwrócił uwagę na sposób jednoczesnego wyznaczania na promotora pracy dyplomowej i jej recenzenta osób ze stopniem doktora. Ostatnim etapem weryfikacji efektów kształcenia jest egzamin dyplomowy. Do egzaminu tego może być dopuszczony student, który uzyskał zaliczenie przedmiotów ujętych w planie studiów, w tym praktyk zawodowych oraz przygotował pozytywnie ocenioną pracę dyplomową. Wymagania egzaminacyjne ustalane są przez Radę Wydziału i podawane do wiadomości studentów na stronie internetowej jednostki. Studenci na egzaminie dyplomowym dokonują losowania pytań z zakresu przedmiotów podstawowych i kierunkowych. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym i na studiach pierwszego stopnia obejmuje odpowiedź na dwa pytania z zakresu kierunku studiów i pracy licencjackiej, a na studiach drugiego stopnia odpowiedź na trzy pytania z zakresu kierunku studiów i pracy magisterskiej.

Ostateczny wynik ze studiów wyliczany jest, jako suma 0,6 średniej ważonej ocen uzyskanych ze wszystkich przedmiotów, 0,2 średniej arytmetycznej ocen pracy i 0,2 średniej ocen z egzaminu dyplomowego. Zespół oceniający zwrócił uwagę na dość niskie progi średniej ocen ze studiów umożliwiające uzyskanie odpowiedniej oceny ostatecznej.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym określone zostały w Uchwale nr 507 Senatu Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 15 czerwca 2015 r. Powołane zostały uczelniane, wydziałowe i kierunkowe zespoły ds. potwierdzania efektów uczenia się. Obecnie na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym przygotowywane są szczegółowe zasady i procedury w tym zakresie.

W opinii studentów kryteria rekrutacji nie zapewniają odpowiedniego doboru kandydatów, ze względu na zbyt małą liczbę kandydatów, co według nich powoduje rekrutację wszystkich chętnych i duży odsiew studentów po pierwszym i drugim semestrze studiów. Pomimo tego, w opinii studentów, takie zasady rekrutacji nie wpływają negatywnie, na jakość kształcenia.

Według studentów obecnie funkcjonujący system wyboru promotora w oparciu o metodę żetonową w systemie USOS nie jest odpowiedni do ich potrzeb i oczekiwań. Przyjęty system zobowiązuje studentów do wyboru promotora na zasadzie pierwszeństwa zgłoszeń, co powoduje w wielu przypadkach wybór promotora, do którego jest mniejsze zainteresowanie innych studentów. W trakcie spotkania studenci przedstawili propozycję zmian na system dający pierwszeństwo wyboru osobom z najwyższą średnią z toku studiów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

- 1) Program i plan studiów, ujęte w nim treści programowe, wymiar godzinowy poszczególnych przedmiotów, stosowane formy zajęć i metody dydaktyczne pozwalają na realizację założonych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie przygotowania studentów do prowadzenia badań naukowych bądź udziału w nich.
- 2) Metody sprawdzania i oceny realizacji efektów kształcenia stosowane na ocenianym kierunku oraz organizacja procesu weryfikacji efektów są właściwe. Studenci generalnie ocenili pozytywnie metody weryfikacji efektów kształcenia oraz sposób wystawiania ocen i obiektywność metod oceniania.

- 3) Proces dyplomowania oparty jest na prawidłowych rozwiązaniach. Uczelnia przyjęła zasady odnoszące się do uznawania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów.

Zalecenia

- 1) Nieodzowne jest przyjęcie i stosowanie takich warunków kwalifikacji na studia II, które zapewnią dobór właściwych kandydatów,
- 2) Sugeruje się wprowadzenie nowego systemu wyboru promotora pracy przyjmującego, jako zasadę pierwszeństwa wyboru studentom z najwyższą średnią.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

W Uniwersytecie Łódzkim wprowadzono model zarządzania jakością kształcenia, który obejmuje 8 obszarów związanych z jakością kształcenia, w tym 3 związane z programem kształcenia, tj.:

- zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd planów studiów i programów kształcenia i związanych z nimi efektów kształcenia,
- doskonalenie organizacji procesu dydaktycznego oraz opracowanie procedur zapewnienia jakości kształcenia, a także
- włączenie w proces zapewnienia jakości kształcenia studentów oraz pracodawców, poprzez zbieranie opinii studentów i absolwentów na temat realizacji procesu dydaktycznego, oraz opinii pracodawców o poziomie wykształcenia zatrudnianych absolwentów,

Nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem Systemu sprawuje Rektor. Dla realizacji zadań wynikających z SZJK została powołana Uczelniana Rada ds. Jakości Kształcenia (URJK), a na poziomie wydziału – Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia (WKJK).

Kluczowe procedury zadań objętych tym systemem dotyczące programu kształcenia to: *Wytyczne w zakresie tworzenia programów kształcenia w UŁ, Weryfikacja i dokumentowanie efektów kształcenia, Wprowadzenie procedury tworzenia i modyfikowania programów kształcenia (harmonogram działań)*. Na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym opracowano ponadto *Procedurę doskonalenia programów kształcenia, System weryfikacji efektów kształcenia, jako element WSJK* oraz *Procedurę hospitacji zajęć i Ankiety* pozwalającą na usprawnienie procesu dydaktycznego (wypełnianą przez studentów I roku). Określono w nich szczegółowe cele kształcenia uwzględniające specyfikę Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego, zakres i opis zakładanych efektów kształcenia, udział w procesie projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowym przeglądzie programu kształcenia interesariuszy zarówno wewnętrznych (studentów), jak i zewnętrznych, a także sposoby dokumentowania wyników monitorowania i przeglądów programów kształcenia i ich wykorzystanie w procesie naprawy lub doskonaleniu oraz sposoby udostępniania raportów z tych przeglądów interesariuszom.

W ramach zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programów kształcenia Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny wprowadził rozwiązania systemowe polegające na stałej analizie i weryfikacji procesu kształcenia. Wdrożył wewnętrzny system

jakości kształcenia oraz monitoruje i przeprowadza na bieżąco weryfikację efektów kształcenia na każdym poziomie i etapie procesu kształcenia. Formułowanie oraz doskonalenie programów i efektów kształcenia odbywa się na szczeblu Rady Konsultacyjnej kierunku, której przewodniczy Dyrektor Instytutu. W skład Rady wchodzi, poza pracownikami Wydziału, co najmniej jeden przedstawiciel studentów oraz przynajmniej jeden przedstawiciel otoczenia społeczno-gospodarczego. Przedstawiciele studentów i doktorantów są także członkami wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, która opiniuje postulaty zgłaszane przez Radę Konsultacyjną. Są oni również członkami Rady Wydziału. Studenci, jako członkowie ciał opiniodawczo-doradczych, poza możliwością bezpośredniego zgłaszania propozycji zmian, mogą także wnioskować o wprowadzenie zmian wypełniając ankietę, zarówno w formie elektronicznej, jak i papierowej, oceniającą wykonywanie obowiązków przez nauczycieli akademickich oraz proces kształcenia.

Monitorowanie, okresowy przegląd programów kształcenia i osiągnięcia zakładanych w programie efektów kształcenia odbywa się na każdym etapie kształcenia, począwszy od zajęć dydaktycznych, poprzez praktyki zawodowe, i na procesie dyplomowania kończąc. W tym celu opracowane zostały zasady przygotowania i obrony prac dyplomowych (Regulamin studiów UŁ, Zasady organizacji egzaminu dyplomowego). Obowiązujące na egzaminie dyplomowym zagadnienia odpowiadają założonym efektom kształcenia. Monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest ściśle związane z metodami i formami kształcenia. Biorąc pod uwagę doświadczenie dydaktyczne pracowników, Władze Wydziału pozostawiają swobodę wyboru tych metod i form prowadzącym zajęcia (koordynatorom przedmiotów).

Monitorowanie, okresowy przegląd programów kształcenia i osiągnięcia zakładanych pozwala również na dokonanie oceny aktualności zakładanych efektów kształcenia, w tym m. in. ma ich zgodności z oczekiwaniami otoczenia społeczno-gospodarczego i rynku pracy, oceny stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oceny programu studiów, stosowanych form kształcenia i metod ich weryfikacji i oceniania, a także ocenę nakładu pracy własnej studenta, materiałów dydaktycznych oraz infrastruktury dydaktycznej. Analiza wyników egzaminów (struktura ocen), oceny prac etapowych, dyplomowych, praktyk, a także semestralna analiza odsiewu studentów, semestralna analiza oceny nauczycieli akademickich i zajęć dydaktycznych dokonywana przez studentów stanowi materiał analityczny dla władz Wydziału. Materiał ten pozwala Władzom Wydziału na podjęcie skutecznych działań o charakterze doskonalącym lub - w zależności od stwierdzonych uchybień - naprawczym.

Analiza działań, o których mowa, dokonana w czasie wizytacji wskazała, iż w wyniku monitorowania i okresowych przeglądów programów kształcenia na wniosek interesariuszy wewnętrznych ocenianego kierunku studiów podjęto następujące działania doskonalące:

1. Na studiach *pierwszego* stopnia:

- wprowadzono obowiązek tworzenia przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na I roku studiów licencjackich raportów z wyników najważniejszych egzaminów z takich przedmiotów jak: *algebra liniowa, analiza matematyczna, statystyka opisowa*,
- podjęto decyzję o modyfikacji siatki godzin pod kątem wprowadzenia do niej modułów wybieralnych,
- 1,15 godz. wykładu oraz 15 godz. ćwiczeń z „Analizy matematycznej” przeniesiono z drugiego semestru na semestr pierwszy,
- przeniesiono przedmiot *badania operacyjne*” z pierwszego semestru na semestr drugi,
- ćwiczenia z przedmiotu „*statystyka matematyczna*” zmieniono na ćwiczenia *informatyczne*,
- nazwę przedmiotu *struktury danych i algorytmy* zastąpiono nazwą *algorytmika i programowanie* (2 semestr),

- zgrupowano przedmioty do wyboru w moduły na 5. i 6. Semestrze (Protokół z posiedzenia Rady Konsultacyjnej kierunku Analityka gospodarcza z dnia 30.05.2016 r.).

2. Na studiach *drugiego stopnia*

- dokonano zmiany w zasadach rekrutacji dotyczącej zwiększenia limitu przyjęć na studia II stopnia z 60 na 90 miejsc oraz stopnia znajomości języka angielskiego. Uzupełniono zasady rekrutacji o zapis dotyczący posiadania przez kandydatów znajomości wiedzy z zakresu *ekonometrii, statystyki, ekonomii i matematyki*, a także z zakresu *tworzenia i wykorzystania baz danych*.” (Protokół z posiedzenia Rady Konsultacyjnej kierunku Analityka gospodarcza z dnia 29.01.2014 r.),
- zmieniono formę prowadzenia zajęć z przedmiotu *zastosowania statystyki w ekonomii* z konwersatorium na ćwiczenia informatyczne, (Protokół z posiedzenia Rady Konsultacyjnej kierunku Analityka gospodarcza z dnia 18.05.2015 r.).

Jak poinformowano Zespół Oceniający w czasie wizytacji, na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym zostały podjęte, ostatnim okresie, następujące działania zmierzające do wypracowania nowej oferty dydaktycznej i udoskonalenia procesu kształcenia:

1. Powołany został Zespół do opracowania nowej oferty dydaktycznej składający się z nauczycieli akademickich, przedstawicieli wszystkich Instytutów wchodzących w skład Wydziału;
2. Przygotowywana jest propozycja kanonu przedmiotów wspólnych dla wszystkich kierunków studiów Wydziału. Punktem wyjścia dla ich opracowania, jest określenie jednakowych efektów kształcenia, (poza efektami kierunkowymi), które powinni osiągnąć wszyscy absolwenci Wydziału;
3. Prowadzona jest dyskusja w ramach Rad Konsultacyjnych kierunków i Komisji ds. Jakości Kształcenia nad zasadnością i potrzebą wprowadzenia na studiach II stopnia modułów specjalności;
4. Opracowano i aktualnie wdrażana jest *Ankieta dla studentów* w formie elektronicznej, w celu uzyskania opinii studentów na temat wszystkich obszarów funkcjonowania Wydziału, m.in. związanych z procesem kształcenia, bazą dydaktyczną, infrastrukturą Wydziału, publicznym dostępem do informacji, otoczeniem zewnętrznym. Ankieta została skonstruowana w taki sposób, aby poprzez uzyskane informacje podjąć szeroki dialog między studentami a Władzami Wydziału, w celu dążenia do zapewnienia najwyższej jakości kształcenia.

Poza interesariuszami wewnętrznymi znaczącą rolę w formułowaniu i ocenie treści programowych z punktu widzenia potrzeb rynku pracy odgrywa Rada Biznesu w skład, której wchodzi przedstawiciele sektora przedsiębiorstw, mediów oraz instytucji publicznych. Głównym zadaniem Rady Biznesu jest zbliżenie środowiska nauki i praktyki gospodarczej. Jednym z obszarów współpracy jest dostosowanie programów kształcenia do potrzeb rynku pracy. Sugestie członków Rady Biznesu wykorzystywane są w podejmowaniu tematyki prac dyplomowych oraz organizacji praktyk studenckich.

Interesariusze wewnętrzni są członkami Rady Konsultacyjnej, Komisji ds. Jakości Kształcenia, Rady Wydziału, natomiast przedstawiciele pracodawców zasiadają w Radzie Biznesu i Radach Konsultacyjnych. Można, zatem stwierdzić, iż przedstawiciele interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych są członkami wszystkich ciał odpowiedzialnych za podejmowania kluczowych decyzji dla projektowania, monitorowania i realizacji programów i efektów kształcenia.

Biorąc powyższe pod uwagę na Wydziale Ekonomiczno-Socjologiczny dokonywany jest systematycznie proces monitorowania struktury ocen i na bieżąco, który przyczynia się do stałej poprawy jakości procesu dydaktycznego oraz weryfikacji treści i efektów kształcenia. Przeprowadzany jest on poprzez analizę ocen prac etapowych, zaliczeniowych, egzaminacyjnych w trakcie studiów, ocenę praktyk oraz ocenę procesu dyplomowania. Brane są pod uwagę mierniki ilościowe i jakościowe np. współczynniki pozytywnych zaliczeń w pierwszym terminie, odsetek studentów z zaliczeniem warunkowym, procent studentów niekończących studiów, struktura ocen uzyskiwanych na egzaminie dyplomowym. W przypadku znacznego odsetka ocen niedostatecznych stosuje się mierniki jakościowe np. wprowadza się dodatkowe hospitacje zajęć, rozmowy z nauczycielami akademickimi czy też weryfikuje się treści kształcenia dostosowując je do poziomu danej grupy studenckiej.

Monitorowanie struktury ocen doprowadziło m.in. do zmiany formy weryfikacji efektów kształcenia (np. w miejsce wykładu wprowadzono ćwiczenia konwersatoryjne w celu większej aktywizacji studentów na zajęciach), uszczegółowienie procedur dyplomowania, (np. rozszerzenie listy pytań, uaktualnienie literatury).

Biorąc powyższe pod uwagę można stwierdzić, iż przeprowadzanie zmian doskonalących programy kształcenia odbywa się cyklicznie na wniosek zarówno interesariuszy wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Zdecydowana większość proponowanych zmian jest uwzględniana i monitorowana, a ich efekty weryfikowane na bieżąco, co potwierdzają protokoły z posiedzeń organów Wydziału.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym wskazali, iż ich wnioski są brane pod uwagę przy projektowaniu programu kształcenia, przede wszystkim w oparciu o prowadzone ankiety wśród absolwentów kończących kierunek. Przedstawiciele Wydziałowego Samorządu Studenckiego wskazali, że władze Wydziału umożliwiają im aktywny udział w procesie projektowania i monitorowania programu kształcenia. Proces ten odbywa się w oparciu o wewnętrzne procedury włączające interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. W opinii studentów zauważalne są stopniowe zmiany w programach kształcenia dla kolejnych cykli. Jako przykłady wymienili tu zmiany dotyczące zmniejszenia liczby godzin niektórych modułów kształcenia. Regularnie pod koniec każdego semestru prowadzone są ankiety dotyczące modułów kształcenia poprzez system USOS, a jej wnioski są opracowywane i przedstawiane na Radzie Wydziału oraz publikowane na stronie internetowej. Studenci stwierdzili, iż nie są zapoznawani z wynikami prowadzonej oceny, nie mają pełnej świadomości celu prowadzenia ankiet i nie biorą w nich zbyt chętnie udziału.

3.2.

Publiczny dostęp do informacji jest zapewniany przez strony internetowe UŁ (<http://www.uni.lodz.pl> i <https://www.usosweb.uni.lodz.pl>) oraz stronę internetową Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego (www.eksoc.uni.lodz.pl). Ponadto dostępny jest portal informacyjny dotyczący praktyk zawodowych (<http://www.eksoc.uni.lodz.pl/cspz>). Strony internetowe Wydziału oraz Uniwersytetu udostępniają także informacje dotyczące rekrutacji oraz możliwości dalszego kształcenia i zatrudnienia absolwentów (m.in. studiów podyplomowych).

Na Wydziale nad stroną internetową opiekę merytoryczną sprawuje Centrum Rozwoju, do zadań którego należy m.in. promocja Wydziału, natomiast Sekcja Informatyki administruje domeną wydziałową. Za treści zamieszczane na stronie odpowiadają: Centrum Rozwoju, które zajmuje się zamieszczaniem i aktualizacją informacji na temat współpracy z zagranicą, ofertą zajęć dla studentów obcokrajowców i promocją Wydziału, Centrum Kształcenia, które m.in. zamieszcza i aktualizuje ofertę dydaktyczną Wydziału (seminaria, specjalności, plany i programy studiów, rozkłady zajęć, oferta rekrutacyjna). Natomiast do zadań Centrum Nauki i Spraw Pracownika należy umieszczanie i cykliczne monitorowanie informacji o sprawach

naukowych (np. konferencjach, projektach badawczych i dydaktycznych, publikacjach). Informacje dotyczące spraw studenckich zamieszcza i uaktualnia na stronie Centrum Obsługi Studenta. Nadzór merytoryczny nad całością sprawuje Dziekan Wydziału.

Instytut Ekonometrii posiada swój serwis informacyjny na stronie internetowej pod adresem: <https://www.ie.uni.lodz.pl>, na którym zamieszczane są informacje o dyżurach nauczycieli akademickich, konferencjach, ofertach dydaktycznych oraz aktualnych wydarzeniach. Cyklicznego i bieżącego monitorowania informacji zamieszczanych na stronach dokonują sekretariaty instytutów i katedr na wniosek dyrektorów instytutów lub ich zastępców. Studenci i pracownicy korzystają także z dedykowanego portalu dla pracowników UŁ, gdzie znajduje się wyszukiwarka pracowników wraz z podstawową charakterystyką wykładowcy i informacje o terminach konsultacji i komunikaty (<https://ludzie.uni.lodz.pl>).

Ważną formą dostępu do informacji jest strona internetowa kierunku *analitka gospodarcza* (<http://www.ag.uni.lodz.pl>) przedstawiająca kluczowe informacje dla kandydatów, studentów, jak i absolwentów, w tym aktualności dotyczące nagród, wyróżnień, czy wykładów prowadzonych przez wybitnych naukowców i uznanych praktyków gospodarczych. Formą promocji ocenianego kierunku jest również strona internetowa koła naukowego 4Future (<http://www.4future.uni.lodz.pl>), które jest doceniane w krajowych konkursach na najlepszych analityków gospodarczych.

Formą publicznego dostępu do informacji są portale społecznościowe. Na Facebooku istnieje strona kierunku AG (<https://pl-pl.facebook.com/Analitka-Gospodarcza-Uniwersytet-%C5%81%C3%B3dzki-kierunek-zamawiany-152667798129689/>), która dociera zarówno do aktualnych, jak i przyszłych studentów.

Studenci i pracownicy korzystają także z portalu dla pracowników UŁ, gdzie znajduje się wyszukiwarka pracowników wraz z podstawową charakterystyką wykładowcy i informacje o terminach konsultacji i komunikaty (<https://ludzie.uni.lodz.pl>).

Studenci Wydziału mają dostęp do elektronicznej informacji (USOSweb oraz strona internetowa) w zakresie oferty kształcenia, wykładów do wyboru, specjalności, seminariów, zasad zaliczania i sesji egzaminacyjnej, elektronicznych baz danych czasopism oraz pomocy materialnej i socjalnej. Pieczę nad prawidłowym funkcjonowaniem systemów informatycznych sprawuje jednostka ogólnouczelniana – Centrum Informatyki UŁ.

Na Wydziale nad stroną internetową opiekę merytoryczną sprawuje Sekcja Promocji natomiast Pracownia Informatyki zajmuje się administracją domeny wydziałowej. Za treści zamieszczane na stronie odpowiadają poza Sekcją Promocji, Kierownik Dziekanatu, Sekcja Jakości Kształcenia, Sekcja Współpracy z Zagranicą. Nadzór merytoryczny nad całością sprawuje Dziekan Wydziału.

Ocenę publicznego dostępu do informacji prowadzi Centrum Promocji Uniwersytetu Łódzkiego (CPUL).

W opinii studentów informacje dostępne na stronach internetowych są dla nich kompletne i aktualne, a w razie potrzeby bez problemu mogą znaleźć niezbędne informacje. Strony internetowe zawiera wszystkie niezbędne informacje takie jak m.in.: plany zajęć, regulamin studiów, regulamin przyznawania stypendiów, informacje o domach studenckich, informacje o wymianach studenckich i wsparciu dla osób niepełnosprawnych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny określił i wdrożył zasady (procedury) projektowania i zatwierdzania programów kształcenia. Prowadzi na kierunku *analitka gospodarcza* monitorowanie i okresowe (semestralne) przeglądy programów kształcenia z udziałem interesariuszy wewnętrznych (studentów i nauczycieli akademickich) i zewnętrznych (Rada Biznesu). Systematyczna analiza tego procesu oraz systematyczna ocena osiągania przez studentów zakładanych efektów kształcenia oraz podejmowanie działań doskonalących jakość

kształcenia na ocenianym kierunku, również z uwzględnieniem zapotrzebowania rynku pracy, upoważnia do stwierdzenia, że skuteczność Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia uznać można za satysfakcjonującą.

Wydział zapewnia również publiczny dostęp do pełnych i aktualnych informacji o programach kształcenia oraz bieżącej realizacji procesu kształcenia, tj. zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach dotyczących toku studiów dla wszystkich grup interesariuszy. Zapewnia również dostęp do warunków rekrutacji dla kandydatów na studia.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Wskazane byłoby uzupełnienie zestawu stosowanych dotychczas procedur Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia takimi, które podejmowałyby badania skuteczności stosowanych dotąd procedur związanych z monitorowaniem oraz okresowym przeglądem programów kształcenia.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

4.1.Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry

4.2.Obsada zajęć dydaktycznych

4.3.Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium

4.1.

Na kierunku *analitka gospodarcza* na studiach I i II stopnia zajęcia prowadzi 143 nauczycieli akademickich, z których 16 posiada tytuł naukowy profesora, 36 stopień doktora habilitowanego i 85 doktora, a Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny jest ich podstawowym miejscem pracy. Kadra ta, swoim dorobkiem naukowym, w znakomitej większości reprezentuje dyscyplinę naukową ekonomia, ale zgodnie z potrzebami procesu kształcenia, zajęcia prowadzą również osoby reprezentujące dyscyplinę finanse, nauki o zarządzaniu, matematykę, informatykę, co odpowiada oferowanym treściom kształcenia i w pełni umożliwia studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Kadra kierunku prowadząca zajęcia na kierunku *analitka gospodarcza* charakteryzuje się bardzo znaczącym dorobkiem naukowym w szczególności zorientowanym na zastosowanie wyspecjalizowanych i zaawansowanych metod statystyczno-ekonometrycznych w modelowaniu procesów gospodarczych. Podczas wizytacji przedstawiono, do wglądu, wykaz prac kadry opublikowanych na liście A czasopism naukowych jak i w prestiżowych czasopismach krajowych takich jak: Przegląd Statystyczny, Ekonomista, Gospodarka Narodowa, Bank i Kredyt, Studia ekonomiczne Studia Prawno-Ekonomiczne, *Central European Journal of Economic Modelling and Econometrics*, *Comparative Economic Research*. Istotny udział w dorobku naukowym kadry stanowią monografie jak np.: Reguły polityki pieniężnej w Polsce. Podejście ilościowe, wydawnictwo UŁ 2014, Metody i tablice przepływów międzygałęziowych w analizach handlu zagranicznego Polski UŁ 2012, Kurs złoty/euro: teoria i empiria UŁ 2013, Zasoby naturalne, postęp techniczny a długookresowy wzrost gospodarczy UŁ 2013.Trzeba jednocześnie zaznaczyć, że kilka osób. Spośród kadry ma znacząca pozycję w środowisku akademickim. Są członkami Komitetu Nauk Ekonomicznych PAN, Komitetu Statystyki i Ekonometrii PAN, Komitetu NCN. Są także aktywnymi członkami stowarzyszeń międzynarodowych jak : *Academie Europeenne des Sciences, des Arts et des Lettres*, *Association for Modelling and Forecasting Economies in Transition AMFET*, *American*

Statistical Association; Bernoulli Society for Mathematical Statistics and Probability, The International Biometric Society), redaktorami i członkami komitetów redakcyjnych wielu czasopism o zasięgu międzynarodowym i krajowym (*Economic Modelling, Central European Journal of Economic Modelling and Econometrics; Random Operators and Stochastic Equations, Statistics in Transition, Bank i Kredyt, Przegląd Statystyczny, Wiadomości Statystyczne, Folia Oeconomica*).

Kadra realizująca zajęcia posiada długoletnie doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych, co znajduje wyraz w publikacjach naukowych a także realizowanych projektach zespołowych badań statutowych i grantów np. kilka osób z minimum kadrowego prowadzi projekty naukowe jak np. Grant NCN Nr UMO-2012/05/D/HS4/01767 "Modelowanie niestacjonarnych danych panelowych za pomocą wektorowego modelu korekty błędem", 2013-2017.

Doświadczenie dydaktyczne kadry potwierdziły również wizytowane zajęcia, które prowadzone były z wykorzystaniem pomocy edukacyjnych, aktywizowały studentów do analiz i dyskusji. Trzeba też podkreślić przygotowanie kadry do prowadzenia zajęć w językach obcych, co potwierdza szeroka paleta zajęć do wyboru.

Do minimum kadrowego kierunku *analitka gospodarcza* studiów I i II stopnia. Uczelnia w raporcie samooceny zgłosiła łącznie 12 osób, w tym 1 z tytułem naukowym profesora, 5 osób ze stopniem doktora habilitowanego i 6 doktorów. Wszyscy zgłoszeni do minimum kadrowego nauczyciele akademicy posiadają aktualny dorobek naukowy, w tym w obszarze nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia 11 osób, a jedna w obszarze nauk ścisłych w dyscyplinie matematyka. Władze Wydziału wyjaśniły przyczyny rozbieżności (dotyczących 2 osób) między wykazem osób z minimum kadrowego zawartym w raporcie samooceny a ustaleniami MNiSZW a także systemem POL-on.

Biorąc pod uwagę dorobek naukowy oraz obciążenia dydaktyczne Zespół Oceniający zaliczył do minimum kadrowego studiów I i II stopnia wszystkie zgłoszone przez uczelnię osoby, ponieważ posiadają dorobek naukowy zapewniający realizację programu studiów w obszarze nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia, oraz w obszarze nauk ścisłych w dyscyplinie matematyka, które Uczelnia wskazała, jako dyscypliny, do których odnoszą się efekty kształcenia. Dorobek naukowy kadry stanowiącej minimum kadrowe dotyczy kluczowych zagadnień dyscypliny ekonomia tj. ekonometrii w tym modelowania ekonometrycznego, makroekonomii, modeli wzrostu, rachunków narodowych, statystyki ekonomicznej, prognozowania, rynków finansowych, zastosowań matematyki. Zespół oceniający stwierdza, że minimum kadrowe dla kierunku ekonomia na poziomie studiów I i II stopnia jest spełnione.

4.2

Analiza obsady zajęć oraz rozmowa Zespołu Oceniającego z władzami Wydziału pozwala ustalić, iż na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym przyjęto zasadę powierzania prowadzenia zajęć osobom, których dorobek naukowy jest osadzony w dyscyplinie naukowej, z której wywodzi się prowadzony przedmiot. Każdy pracownik wskazany do obsady danego przedmiotu zobowiązany jest do przedstawiania sylabusu wraz z posiadanym dorobkiem naukowym. Dyrektor Instytutu po analizie dorobku naukowego pracownika akceptuje lub weryfikuje decyzje dotyczące obsady. Taka sama zasada obejmuje seminaria dyplomowe. Tematyka seminariów dyplomowych na studiach I i II stopnia powiązana jest ściśle z tematyką badań nauczycieli akademickich. Analiza obsady zajęć zarówno na studiach I jak i II stopnia pozwala stwierdzić, że zachowuje ona pełną zgodność zakresu tematyki zajęć z dorobkiem naukowym osoby prowadzącej.

4.3.

Przeprowadzone rozmowy z Władzami Wydziału oraz kadrami akademicką powalają stwierdzić, iż Wydział przykłada strategiczne znaczenie do rozwoju kadry. W tym celu stosuje się określone instrumenty oceny i motywacji pracowników naukowo-dydaktycznych. Ocena kadry odbywa się zgodnie z zasadami określonymi na Uczelni. W kryteriach tych uwzględniana jest działalność naukowa, dydaktyczna i organizacyjna. Ponadto na Wydziale opracowano „wydziałowe” kryteria oceny nauczycieli akademickich. W nowym systemie oceny wprowadzonym na Wydziale priorytetowym kryterium oceny uczyniono, rozwój naukowy pracowników. Pracownicy otrzymują punkty za publikacje naukowe oraz udział w krajowych i międzynarodowych projektach badawczych. Na Wydziale stworzono pakiet rozwiązań wspierający rozwój naukowy pracowników. Pracownicy publikujący artykuły na liście JCR otrzymują dofinansowanie usług proofreadingu lub też opłat związanych z publikowaniem (submission fee). Uruchomiono program mobilności krajowej, który umożliwi naukowcom wyjazdy badawcze do wiodących ośrodków naukowych w Polsce na okres 4 tygodni. Ponadto, pracownicy mogą raz w roku skorzystać z dofinansowania z rezerwy dziekana udziału w konferencji międzynarodowej.

Należy podkreślić, iż rozwinięto również kryteria oceny działalności dydaktycznej. Przy ocenie osiągnięć dydaktycznych preferuje się jakość zajęć, a przekroczenie pensum nie jest premiowane. Obniżone zostały wymagania dotyczące realizacji pensum dydaktycznego. W ocenie działalności dydaktycznej uwzględnia się autorstwo podręczników skryptów, staże dydaktyczne, wykłady zagraniczne, zajęcia w językach obcych, wyróżnioną pracę dyplomową, opiekę nad kołem naukowym, projekty edukacyjne, frekwencję studentów na zajęciach, opracowanie nowego programu studiów. Spotkanie Zespołu Oceniającego z kadrami skoncentrowane było również na problemach dydaktycznych, w tym na dyskusji nad perspektywą rozwoju kierunku *analitka gospodarcza*. Na Wydziale systematycznie organizowane są szkolenia naukowe i dydaktyczne, organizowane przede wszystkim przez Centrum Szkoleń i Praktyk Zawodowych, jak również prowadzone przez ekspertów zapraszanych przez kolegium dziekańskie. Dziekan WES otworzył możliwości swobodniejszego przechodzenia pracowników między katedrami w sytuacjach, gdy pracownik zmienił profil działalności naukowej lub w przypadkach, kiedy współpraca na poziomie kierownik-członek katedry/zakładu nie układała się poprawnie, co z pewnością ogranicza ewentualne bariery dla rozwoju kadry. Przypadków przejścia do innych katedr, szczególnie młodych pracowników w ostatnim roku odnotowano kilkanaście. Trzeba też zauważyć, że na Wydziale powołano stanowisko Prodziekana ds. Personalnych, który prowadzi przegląd personalny i projektuje strukturę zatrudnienia zarówno pracowników akademickich, jak i pracowników niebędących nauczycielami akademickimi, co jednoznacznie podkreśla preferencje Władz Wydziału w zakresie doskonalenia kadry. Na Wydziale zmodyfikowano również system motywowania pracowników, który wdraża cykliczne badania satysfakcji pracowników. Ważnym elementem motywowania kadry, w perspektywie udziału studentów w badaniach naukowych jest wprowadzenie do systemu premiowania sporządzanego, co roku, możliwości premiowania za opublikowanie artykułu naukowego z listy MNiSW (A, B lub C) lub monografii, wspólnie ze studentem Wydziału lub absolwentem nie będącym pracownikiem, za co pracownik otrzymuje 2 pkt w ocenie. Jest to dodatkowa premia, niezależna od premii za samą publikację. Na Wydziale utworzono ponadto Komisję Etyki, gdzie wprowadzony został system postępowania etycznego.

Ważnym instrumentem wykorzystywanym w doskonaleniu kadry są hospitacje. Podczas wizytacji przedstawiono dokumentację hospitacji zajęć. Na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym hospitacje zajęć na kierunku *analitka gospodarcza* realizowane są zgodnie z planem. Przegląd podczas wizytacji arkuszy hospitacyjnych pozwala uznać, że są one trwałym elementem doskonalenia kadry, o czym świadczą umieszczone w nich uwagi wspomagające doskonalenie warsztatu dydaktycznego, wprowadzenia technik multimedialnych,

dokładniejszego omawiania tematów, aktywizowania studentów. Jako szczególnie pozytywne oceny dotyczyły korzystania przy dostarczaniu materiałów dydaktycznych z technik informatycznych. Trzeba też dodać, że jednak większość uwag osób hospitujących była wysoce pochlebna.

W procesie doskonalenia kadry istotną rolę odgrywają opinie studentów wyrażane w procesie ankietowania zajęć. Podczas wizytacji przedstawiono wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w marcu 2017 roku na kierunku *analiza gospodarcza* obejmując badaniami studentów I roku. Ankieta obejmowała 15 pytań dotyczących: organizacji procesu dydaktycznego, oceny programu studiów, wymagań egzaminacyjnych, sposobu przekazywania wiedzy, korzystania z dyżurów wykładowców, pracy dziekanatu. Studenci zwrócili uwagę na zbyt wiele przerw w organizacji zajęć, wskazywali na konieczność zwiększenia udziału zajęć wykorzystujących studia przypadku. Jako rekomendacje po opracowaniu ankiet wskazano: doskonalenie technik audiowizualnych, zamieszczanie informacji o dyżurach i nieobecności kadry w systemie USOS, dostosowanie godzin pracy dziekanatów zwłaszcza w okresie sesji, do potrzeb studentów, przeprowadzanie szkoleń i warsztatów z technik przekazywania wiedzy, wyeliminowanie treści powtarzających się zwiększenie udziału zajęć praktycznych i aktywnych wprowadzenie wirtualnego dziekanatu. Studenci wysoko ocenili współpracę z kadrami na konsultacjach.

Ankiety studenckie wykorzystywane są do oceny i wynagradzania pracowników. Odpowiedni zapis znajduje się w uchwalonym przez Radę Wydziału regulaminie premii i nagród. W myśl tej propozycji pracownik wysoko oceniany przez studentów może uzyskać dodatkowo zwolnienie z pewnej części pensum dydaktycznego. Zapis ten ma zachęcać do skoncentrowania się na jakości zajęć, a nie na ich ilości. Wyniki ankiet udostępniane są dyrektorom instytutów a także Dziekanowi, co w połączeniu z wynikami hospitacji pozwala im prowadzić szeroko pojętą politykę personalną w zakresie dydaktyki.

Zatrudnienie nauczyciela akademickiego następuje w drodze konkursu o wyraźnie sprecyzowanych kryteriach preferujących zainteresowania naukowe.

Przedstawiony podczas wizytacji raport z funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia obejmował ocenę polityki kadrowej stwierdzając przydatność hospitacji w ocenie młodych pracowników i wzmacnianiu ich dydaktycznych umiejętności.

Oceniając politykę kadrową prowadzoną na wydziale w tym dotyczącą doskonalenia kadr, nie można pominąć przeprowadzonej, w celu zwiększenia dostępności i pomocy dla pracowników akademickich, reformy administracji. Powstały centra jak np.: Centrum Nauki i Spraw Pracownika, Centrum Rozwoju Wydziału, Centrum Kształcenia, Centrum Obsługi Studenta, złożone z mniejszych, wyspecjalizowanych w obszarach tematycznych zespołów (w tym zespół personalny, zespół ds. projektów etc.). Stworzono także centra administracyjne przy dawnych sekretariatach instytutów. Wszechstronna komunikacja odbywa się wieloma kanałami, z których najważniejsze to: cykliczne spotkania kolegium dziekańskiego ze wszystkimi pracownikami administracji, spotkania w zespołach i praca projektowa w zespołach nad doskonaleniem obsługi studentów, funkcjonowania biblioteki, kół naukowych, korespondencja z kolegium za pośrednictwem skrzynki mailowej albo anonimowe przesyłanie sugestii poprzez uruchomiony formularz sugestii.

Efekty działania w zakresie doskonalenia kadr widoczne są w rozwoju kadry. Z grupy pracowników Instytutu Ekonomii skupiających osoby z minimum kadrowego, w ostatnich 3 latach, 5 osób uzyskało stopień naukowy doktora nauk ekonomicznych, 3 osób uzyskało stopień doktora habilitowanego nauk ekonomicznych.

Wyniki z ankiet studenckich mają wpływ na ocenę okresową pracownika. W opinii studentów Władze Wydziału podejmują działania mające na celu doskonalenie kadry naukowej. Ponadto studenci wyrazili bardzo pozytywne opinie dotyczące kadry naukowej, z

która odbywają zajęcia. Podkreślili duże doświadczenie oraz dobre przygotowanie do prowadzenia zajęć.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Kadra prowadząca zajęcia na kierunku *analitka gospodarcza* reprezentuje znaczący dorobek naukowy, dydaktyczny w tym przygotowanie do prowadzenia zajęć w językach obcych. Dorobek naukowy kadry skoncentrowany jest na dyscyplinie ekonomia, a w szczególności na modelowaniu ekonometrycznym procesów gospodarczych i publikowany jest w prestiżowych czasopismach w obiegu międzynarodowym i krajowym. Istotne miejsce w tym dorobku znajdują monografie. Kadra piastuje prestiżowe funkcje w organizacjach naukowych. Minimum kadrowe dla studiów I i II stopnia jest spełnione. Obszar nauk społecznych reprezentowany jest przez 11 nauczycieli akademickich, a obszar nauk ścisłych w dyscyplinie matematyka reprezentowany jest przez jedną osobę. Taką dysproporcję należy uznać za niezadowalającą zwłaszcza, gdy mamy na uwadze kierunek i Wydział, który ma duże aspiracje naukowe i prowadzi profil ogólnoakademicki.

Kadra z minimum specjalizuje się w zagadnieniach dotyczących: modelowania ekonometrycznego, zaawansowanych metod statystycznych, modelowania rynków finansowych, makromodeli, rachunków narodowych, informatycznych systemów analitycznych. Obsada zajęć nie budzi żadnych zastrzeżeń i zachowuje zasadę uwzględniającą zgodność między dorobkiem naukowym osoby prowadzącej, a zakresem merytorycznym przedmiotu. Proces doskonalenia kadry uwzględnia ocenę okresową, system motywacyjny, hospitacje, proces ankietowania. Władze Wydziału stosują innowacyjne formy i sposoby motywowania kadry do rozwoju naukowego i wzmocnienia kompetencji dydaktycznych.

Dobre praktyki

- 1) Ankiety studenckie wykorzystywane są do oceny i wynagradzania pracowników. Odpowiedni zapis znajduje się w uchwalonym przez Radę Wydziału regulaminie premii i nagród: „wyróżniające oceny studentów – 2 pkt za każdy przedmiot, w przypadku, którego średnia ocena wyniosła, co najmniej 4.5, pod warunkiem, że ankiety wypełniło, co najmniej 20 osób lub co najmniej 40% uczestników, łącznie nie więcej niż 6 pkt.”. Dla porównania, recenzja pracy dyplomowej jest wyceniana na 0,2 pkt. W myśl tej propozycji pracownik wysoko oceniany przez studentów może uzyskać dodatkowo zwolnienie z pewnej części pensum dydaktycznego. Zapis ten ma zachęcać do skoncentrowania się na jakości zajęć, a nie na ich ilości. Wyniki ankiet udostępniane są dyrektorom instytutów a także Dziekanowi, co w połączeniu z wynikami hospitacji pozwala im prowadzić szeroko pojętą politykę personalną w zakresie dydaktyki.
- 2) W systemie premiowania WES sporządzanym, co roku, zawarto możliwość premiowania za opublikowanie artykułu naukowego z listy MNiSW (A, B lub C) lub monografii, wspólnie ze studentem Wydziału lub absolwentem nie będącym pracownikiem, za co pracownik otrzymuje 2 pkt. Jest to dodatkowa premia, niezależna od premii za samą publikację.

Zalecenia

- 1) Należy wzmocnić minimum kadrowe o osoby z dorobkiem naukowym w obszarze nauk ścisłych.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny współpracuje z otoczeniem społecznym i gospodarczym. Współpraca ta jest ukierunkowana na te podmioty otoczenia, które są zainteresowane realizowaną na kierunku *analitka gospodarcza* koncepcją kształcenia. Koncepcja ta ma charakter niszowy i jest podporządkowana nabywaniu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych związanych z metodami ilościowymi i ich wykorzystywaniem w praktyce gospodarczej. Jej realizacja jest możliwa dzięki szeregu zróżnicowanym formom współpracy dedykowanym i podejmowanym z podmiotami gospodarczymi, społecznymi i jednostkami publicznymi. Koordynatorem, inspiratorem i organizatorem tej współpracy jest Rada Biznesu. W jej skład wchodzi przedstawiciele sektora przedsiębiorstw oraz instytucji publicznych, wśród których można wymienić m.in. Infosys Poland Sp. z o.o., Bank PKO SA., CEPI International Sp. z o.o., AVALLON Sp. z o.o., EPRUF SA.

Rezultatem współpracy z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego dotyczącej procesu kształcenia jest szereg działań doskonalących.

Jak poinformowano w czasie wizytacji Rada Biznesu corocznie organizuje cykle wykładów dla studentów „*Blżej praktyki*”. Obecnie trwa już szósta edycja cyklu wykładów, których tematyka dotyczy aktualnych zagadnień z zakresu funkcjonowania gospodarki, metod ilościowych w praktyce gospodarczej, ekonomii, inwestycji, finansów, zarządzania oraz zagadnień społecznych. Prowadzącymi wykłady są osoby z praktyki społeczno-gospodarczej, np. przedstawiciele takich firm jak np. PKN Orlen, Magellan SA, Danfoss Poland Sp. z o.o., Infosys Poland Sp. z o.o., CERI International sp. z o.o (usługi dla biznesu), firma EPRUF S.A., AVALLON, Fundusz Inwestycyjny, PKO S.A., dyrektorzy banków i Fundacji Rozwoju Przedsiębiorczości. Zaletą wykładów jest bezpośredni kontakt z praktykami oraz realnymi problemami biznesowymi. Uczestnictwo w wykładach umożliwia zdobycie unikatowego doświadczenia przydatnego przy ubieganiu się o praktyki, staże czy pracę.

W ramach tych wykładów realizowane są takie tematy jak:

- „Jak znaleźć idealnego pracownika – czyli zostać ekspertem ds. rekrutacji”,
- „Co dalej z ropą naftową? Perspektywy rafinerii i petrochemii”,
- “The New Danfoss – An exclusive insight into an industrial transformation”,
- „Innowacje w bankowości”,
- „Rola biegłego rewidenta (audytora) we współczesnym świecie”,
- „Technologia, jako kluczowy element w budowaniu przewagi konkurencyjnej”,
- „Jak założyć i prowadzić własną firmę - z doświadczeń konsultanta ośrodka Enterprise Europe Network”,
- „Zmierzch marketingu. Jak wykorzystać social media w biznesie?”,
- „Wpływ technologii na środowisko pracy – podnoszenie kompetencji pracownika, a ryzyko wyparcia z rynku”,
- „Technologie wspierające rozwój biznesu”,
- „Technologiczne trendy rynkowe – Robotics Process Automation, Big Data i Data Analytics”,
- „Technologie w zarządzaniu organizacją”,
- „Technologie w zarządzaniu zespołami wirtualnymi”.

Każda osoba uczestnicząca w wykładach otrzymuje świadectwo ukończenia cyklu wykładów „*Blżej praktyki*” wydane przez Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny UŁ.

Ponadto Wydział zatrudnia również do prowadzenia zajęć dydaktycznych wynikających z programu kształcenia doświadczonych praktyków na okres semestru lub roku akademickiego.

Zespół Oceniający spotkał się z przedstawicielami Rady Biznesu i interesariuszami zewnętrznymi. W toku spotkania potwierdzono, że podmioty otoczenia współpracowały z Władzami Wydziału i kierunku *analitka gospodarcza* w zakresie formułowania, opiniowania efektów kształcenia. Weryfikowały i oceniały także stopień ich realizacji. Przedsięwzięcia te

prowadziły do doskonalenia programu kształcenia. Wskazywano także na realizację takich form współpracy jak: prowadzenie wykładów, warsztatów i innych zajęć dodatkowych przez przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, współudział w konferencjach naukowych i seminariach dydaktycznych, współpraca z kołami naukowymi. Uczestnicy spotkania podkreślali swą rolę w prowadzonych praktykach, projektach realizowanych na potrzeby danych przedsiębiorstw, stażach dla studentów z możliwością późniejszego zatrudnienia, warsztatach i szkoleniach z umiejętności miękkich, angażowania członków kół naukowych do wspólnych badań, udostępniania raportów branżowych przygotowywanych do użytku wewnętrznego firmy do celów wykonania pracy dyplomowej oraz udostępniania danych z projektów do analiz w trakcie zajęć. Pracodawcy podkreślali bardzo dobrą komunikację pomiędzy obiema stronami. Potwierdzili duży, jeszcze nie do końca wykorzystywany w praktyce, potencjał takiej współpracy.

Należy także zauważyć, na co zwracali uwagę członkowie Władza Wydziału, że istotne informacje dotyczące analizy, oceny i doskonalenia koncepcji kształcenia na kierunku *analitka gospodarcza* były pozyskiwane poprzez nieformalne kontakty nauczycieli z interesariuszami zewnętrznymi.

W opinii studentów podejmowane działania stwarzają duże możliwości zdobywania nowych doświadczeń oraz praktycznych umiejętności przydatnych w szczególności w ich przyszłej pracy. Studenci i reprezentanci kół naukowych przyznali, iż działania podejmowane przez Uczelnię w porozumieniu z Radą Biznesu są dla nich przydatne i interesujące oraz chętnie biorą w nich udział.

Podsumowując można stwierdzić, że współpraca z interesariuszami zewnętrznymi ma wieloaspektowy charakter, jest w istotnej części sformalizowana, przynosi obopólną korzyść, jest pozytywnie oceniana przez studentów i dobrze rokuje na przyszłość. Niesie w sobie duży jeszcze nie do końca wykorzystany potencjał.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny prowadzący oceniany kierunek studiów w szerokim zakresie prowadzi współpracę z podmiotami otoczenia społeczno – gospodarczego. Pracodawcy opiniują, weryfikują i oceniają stopień realizacji deklarowanych efektów kształcenia. Przedsięwzięcia te prowadziły do doskonalenia programu kształcenia. Zidentyfikowano szeroki zakres form współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. Stwierdzono, że współpraca ma wieloaspektowy charakter, jest w istotnej części sformalizowana, przynosi obopólną korzyść, jest pozytywnie oceniana przez studentów i dobrze rokuje na przyszłość. Niesie w sobie duży jeszcze nie do końca wykorzystany potencjał.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Rozwijanie współpracy międzynarodowej oraz stopnia umiejdzynarodowienia procesu kształcenia jest celem strategicznym Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego. Realizacja tego celu opiera się na wymianie międzynarodowej studentów i kadry akademickiej w ramach programów mobilnościach, międzynarodowych projektów badawczych, organizacji międzynarodowych konferencji naukowych i staży zagranicznych a także kształcenia w języku

obcym - ofercie dydaktycznej dla studentów zagranicznych. Wydział w ostatnich latach był objęty ponad 110 umowami mobilnościowymi w ramach Programu Erasmus i Erasmus Plus oraz ponad 40 umowami podpisanymi w ramach Programu Mobility Direct. Interesującą formą umiędzynarodowienia jest organizacja przez WES *International Summer School* wraz z Uniwersytetem w Sao Paulo, Uniwersytetem w Tuluce oraz Uniwersytetem w Quito, która cieszy się zainteresowaniem studentów, gdyż daje możliwość doskonalenia umiejętności językowych i poznania kultury innych narodów. Liczba studentów zagranicznych przyjeżdżających na Wydział w latach 2014 - 2017 systematycznie rośnie od 140 do 459. Na kierunku *analitka gospodarcza* w latach 2012 - 2016 w ramach zajęć w języku angielskim uczestniczyło, w latach 2014 - 2017, łącznie 88 obcokrajowców. Studenci kierunku *analitka gospodarcza* mają możliwość uczestniczenia w zajęciach z języka obcego oraz zajęciach prowadzonych w języku obcym. Oferta obejmowała bardzo wiele przedmiotów z których w roku akademickich 2016/2017 uruchomione zostały: Panel Data Analysis, Econometrics, Advanced methods in spreadsheets, Socio-economic inequalities Socio-economic inequalities, Modelling systemic risk and macroprudential policy, Forecasting VAR processes, Labour market analysis. Studenci uczą się języka obcego w ramach lektoratu w wymiarze 150 godzin w cyklu kształcenia. Ważnym elementem procesu internacjonalizacji kształcenia są zajęcia, na których studenci korzystają z europejskich i światowych baz danych jak Eurostat (np. moduł rachunki narodowe) i są zobowiązani do stosowania terminologii właściwej dla tych baz. Dodatkowo studenci Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego mogą uzyskać podwójny dyplom licencjata przez realizowanie III roku studiów I stopnia i napisanie pracy dyplomowej na Uniwersytecie Huddersfield w Anglii.

Kadra akademicka uczestniczy w wymianie międzynarodowej biorąc udział w licznych konferencjach zagranicznych i konferencjach międzynarodowych organizowanych w kraju takich jak: prestiżowy kongres *Econometric Society* i *European Economic Association*, konferencja *Macromodels* (organizator: Katedra Modeli i Prognoz Ekonometrycznych) oraz odbywające się, co dwa lata konferencje *FindEcon* (organizator: Katedra Ekonometrii). Na każdej z tych konferencji gości 1-2 naukowców zaliczanych do ścisłej światowej czołówki ekonometryków. Doświadczenia z tych kontaktów kadra przenosi na proces dydaktyczny wykorzystując światowy współczesny dorobek naukowy środowiska statystyków i ekonometryków. Zwieńczeniem intensywnej współpracy zagranicznej jest realizacja międzynarodowego projektu badawczego *Methods of Constructing Prediction*.

W opinii studentów oferta wymian międzynarodowych w ramach programu Erasmus+, Mobility oraz programu Summer School jest interesująca. Studenci są informowani o możliwości wyjazdu, znają zasady i kierunki wyjazdów, lecz przez specyfikę kierunku związaną przede wszystkim z nauką obsługi specjalistycznego oprogramowania, nie są chętni do wyjazdów, zwłaszcza po zakończeniu pierwszego roku studiów. Co roku z oferty wymian zagranicznych korzysta około 10 studentów ocenianego kierunku. Ponadto w ramach programu Erasmus+ co roku na uczelnię przyjeżdża ponad 400 studentów z uczelni zagranicznych.

W opinii studentów jednym z czynników ograniczających mobilność międzynarodową studentów jest niezbyt wysoki poziom kształcenia językowego. W ocenie Zespołu Oceniającego ten problem powinien być przedmiotem szerszej analizy i oceny.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział realizuje zadania związane z procesem umiędzynarodowienia kształcenia. Studenci i kadra akademicka bierze udział w programach mobilnościowych, w tym Erasmus+. Wydział gości studentów zagranicznych oferując zajęcia w języku angielskim. Silną stroną procesu umiędzynarodowienia jest udział kadry w prestiżowych konferencjach międzynarodowych, z których przenosi doświadczenia do programu kształcenia. Na kierunku *analitka gospodarcza*

prowadzone są wykłady w językach obcych w grupie zajęć do wyboru. Słabą stroną jest niewielki udział studentów w mobilności międzynarodowej.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Zaleca się podjęcie działań promujących udział w programie Erasmus+ studentów niższych lat, dla których będzie można uzyskać szerszą ofertę kompatybilnych modułów kształcenia dla kierunku *analitika gospodarcza*. Proponuje się, aby problem kształcenia językowego był przedmiotem szerszej analizy i oceny przez Władze Wydziału.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny to jeden z największych i najlepiej zagospodarowanych wydziałów Uniwersytetu Łódzkiego. Kampus obejmuje 8 zwartych budynków położonych w ładnie zagospodarowanym zielenią terenie. Na bazę Wydziału składa się ponad 70 sal dydaktycznych, z czego 19 to sale komputerowe ze stanowiskami wyposażonymi w specjalistyczne oprogramowanie (np. Eviews, SPSS, Statistica, Gretl) a pozostałe to multimedialne sale dydaktyczne różnej wielkości (najmniejsza sala jest 19 osobowa, największa to aula mieszcząca ponad 400 osób). Zarówno struktura sal według wielkości, jak i ich wyposażenie dostosowane są to potrzeb dydaktycznych w zakresie kształcenia a także prowadzenia badań naukowych na ocenianym kierunku *analitika gospodarcza*. Sale wyposażono w rzutniki multimedialne, systemy nagłaśniające, ekrany multimedialne i tablice multimedialne. Na Wydziale znajduje się 21 pracowni komputerowych łącznie na 360 miejsc, w tym dwa stanowiska przystosowane do osób niepełnosprawnych. Oprogramowanie dostępne dla studentów i możliwe do zainstalowania na komputerach domowych obejmuje: oprogramowanie Statistica+ z modułem Sieci Neuronowych i modułem Analiz Marketingowych i Rynkowych, program SPSS z modułem AMOS, wybrane produkty Microsoftu (m.in. Windows 10, OneNote 2016, Access 2016, Visual Studio 2015) w ramach programu Imagine Premium. Ponadto na zajęciach wykorzystywany jest Program Excel, Gretl (Open Source), TREZUS do zajęć Dealing Room, program EIKON do Akademii THOMSON-REUTERS. Wydział posiada licencje na oprogramowanie firmy Embarcadero, w tym Dephi i C++ Builder oraz firmy Macrologic – Xpertis.

Studenci kierunku *analitika gospodarcza* korzystają z dwóch wydzielonych wyłącznie dla nich pracowni komputerowych (T-001 i T-004), które odwiedził Zespół Oceniający. Sale te, wyposażone są w nowoczesne i bardzo wydajne komputery, na których zainstalowano profesjonalne oprogramowanie wykorzystywane w analizach statystyczno-ekonometrycznych (SPSS, Statistica, EViews, WinRats, CATSinRats, Matlab, SAS, GRETL, JMULTI oraz pakiet R). W pracowniach tych planowane są wszystkie ćwiczenia informatyczne i konwersatoria prowadzone na kierunku *analitika gospodarcza*, które wykorzystują to oprogramowanie. Studenci kierunku mają dostęp do tych sal także poza swoimi zajęciami – w ramach pracy

własnej – w godzinach dyżurów pracowników Instytutu Ekonometrii, a także w każdym innym wolnym terminie, po wcześniejszym zgłoszeniu tego faktu pracownikowi naukowo-dydaktycznemu tego Instytutu.

Wydział posiada bezprzewodową, lokalną sieć komputerową, pozwalającą na podłączenie do niej przenośnych komputerów (laptopów) wyposażonych w bezprzewodową kartę sieciową. Studenci oraz pracownicy mogą korzystać również z sieci EduRoam. Korytarze są otwarte przestrzenie i wyposażone w kanapy, pufy i ławy, są przyjazne, przestronne z miejscami dla studentów do odpoczynku, umieszczono tam kioski internetowe. Obserwacja tych miejsc pozwala stwierdzić, że studentki i studenci chętnie wykorzystują te miejsca w celu pracy własnej, odpoczynku, i wspólnego spędzania czasu.

Wydział wyznaczył w salach komputerowych dyżury pracowników naukowo-dydaktycznych, umożliwiającą studentom korzystanie ze sprzętu i oprogramowania poza zajęciami (sale udostępniane są w ten sposób minimum 2 godziny dziennie). Wydział zapewnia też studentom możliwość korzystania ze swej bazy poza zajęciami. Sprzyjają temu tzw. sale cichej nauki, do których dostęp ma każdy student. Są też sale przystosowane do studentów niepełnosprawnych. Pracownicy mają zapewnione właściwe warunki do pracy dydaktycznej i naukowej w Katedrach.

Infrastruktura uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych obejmuje: 3 sale cichej nauki, 2 dźwigi zewnętrzne, 11 dźwigów wewnętrznych oraz platform transportowych, 3 podjazdy zewnętrzne do różnych budynków, podjazd wewnętrzny, 4 sanitariaty oraz 4 oznakowane miejsca parkingowe.

Infrastruktura uzupełniająca, techniczno-socjalna obejmuje parkingi samochodowe przy budynkach Wydziału z 254 miejscami przeznaczonymi dla pracowników i studentów, parkingi dla rowerów – 29 stojaków, stołówkę ze 175 miejscami konsumpcyjnymi, 2 bufety z 94 miejscami, dziedziniec z miejscami rekreacyjnymi.

W opinii studentów infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia jest w bardzo dobrym stanie i jest dostosowana do specyfiki ocenianego kierunku. W szczególności studenci wyróżnili dobre wyposażenie i przygotowanie laboratoriów komputerowych. Studenci mają do dyspozycji w budynku wydziału pokoje cichej nauki, które są także przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Studenci przyznali, iż mają do nich bezproblemowy dostęp, a ponadto do nauki między zajęciami mogą skorzystać z wielu do tego celu przygotowanych miejsc w budynkach wydziału. Dla studentów dostępny jest bezprzewodowy Internet, który w opinii studentów działa sprawnie i w każdym miejscu na terenie wydziału. Infrastruktura jest stale modernizowana i dostosowywana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Obecnie w budynku wydziału dostępne są podjazdy dla wózków, windy oraz toalety dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

7.2.

Studenci kierunku *analitka gospodarcza* oraz kadra akademicka mogą korzystać ze zbiorów Biblioteki Głównej Uniwersytetu Łódzkiego oraz Biblioteki Wydziału. Biblioteka Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego zgromadziła 96 115 woluminów, w tym książki to 79 534 woluminów, czasopisma 16 581 zaś około 13 tysięcy ściśle jest powiązanych z kierunkiem *analitka gospodarcza*. Księgozbiór wprowadzony jest do systemu bibliotecznego „Symphonia”, co umożliwia przeglądanie i zamawianie książek on-line. Księgozbiór jest podzielony na dwie kolekcje zgodnie ze specyfiką wydziału, czyli ekonomiczną i socjologiczną. W ramach kolekcji ekonomicznej są działy odpowiadające potrzebom kierunku *analitka gospodarcza* (spis działów wywieszony jest na ścianach biblioteki) jak statystyka, ekonometria, metody statystyczno-ekonometryczne, informatyka. W czytelni biblioteki znajdują się 23 stanowiska komputerowe, (z czego trzy z zainstalowanym systemem Windows

w języku angielskim) z dostępem do baz naukowych i możliwością korzystania z Internetu oraz 8 komputerów z przeznaczeniem na katalogi on-line.

Studenci pozytywnie wypowiadali się o zasobach i liczbie miejsc do pracy w bibliotece. Studenci wskazywali na potrzebę wydłużenia czasu pracy biblioteki. Obecnie biblioteka działa w poniedziałki i wtorki w godzinach 12-19, a w środę, czwartek, piątek i sobotę od godziny 9.00 do 16.00. W niedzielę biblioteka jest nieczynna.

Biblioteka umożliwia dostęp do e-lokalizatora, Federacji Bibliotek Cyfrowych, Bazy Biblioteki Narodowej, Wirtualnej Biblioteki Nauki w tym 30 elektronicznych baz naukowych z dziedziny ekonomii, katalogu NUKAT (katalogu zbiorów polskich bibliotek naukowych), KARO (Katalog Rozproszony Bibliotek Polskich) oraz Bazy American Corner.

Studenci i pracownicy naukowcy Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego, mają dostęp on line do ok. 1.270 tytułów czasopism z dziedziny nauk ekonomicznych na terenie Biblioteki Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ poprzez bazy online i listę A-Z, ze strony głównej BUŁ z czego 30 tytułów było lub jest prenumerowanych w wersji papierowej przez bibliotekę Wydziału.

Równocześnie w e-zbiorach BUŁ znajduje się dostęp do Repozytorium UŁ, które gromadzi i udostępnia materiały dydaktyczne oraz dorobek naukowy pracowników UŁ <http://repozytorium.uni.lodz.pl>. Aktualnie w Repozytorium zdeponowana jest kolekcja pracowników WE-S licząca ponad 1000 pozycji, w tym ok. 380 artykułów naukowych, 585 książek/rozdziałów w książkach, 43 prace doktorskie i habilitacyjne. Wśród skatalogowanych w Repozytorium czasopism w wolnym dostępie znajduje się 13 periodyków wydawanych przez Wydział Ekonomiczno-Społeczny.

BWES zapewnia dostęp do zasobów informacji naukowej w postaci 4 baz bibliograficznych: Arianta, Baz-Ekon, Baz-Hum, Web of Science oraz 13 baz czasopism pełnotekstowych, takich jak: Business Source Complete-EBSCOhost, Cambridge Journals, Central and Eastern European Online Library-C.E.E.O.L., Ebscohost, Emerald Journals, JSTOR, MasterFILE Premier-EBSCOhost, Newspaper Source-Ebscohost, Oxford Journals Regional Business News- EBSCOhost, Sage Journals, SCOPUS, Wiley Online Library, ScienceDirect.

Studenci i pracownicy WES korzystają także z dostępu do elektronicznych baz naukowych i księgozbioru Biblioteki UŁ. Oferuje ona dostęp do księgozbioru liczącego 1 436 100 woluminów, 544 728 czasopism, 122 baz danych, serwisów czasopism i książek, polskich i zagranicznych,

Zbiory biblioteczne zarówno z uwagi na liczbę woluminów jak i czasopism umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia jak i prowadzenie badań naukowych w zakresie kierunku analityka gospodarcza. Zgromadzone zbiory zgodne są ze wskazaniem literatury w sylabusach dla ocenianego kierunku i pozwalają na zdobywanie pogłębionej wiedzy a także umiejętności prowadzenia badań w tym umiejętności analitycznych poprzez bogatą literaturę z zakresu statystyki, ekonometrii, informatyki, metodologii badań społecznych niezbędnych w działalności badawczej.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym stwierdzili, iż biblioteka jest wyposażona bardzo dobrze i zawiera wszystkie niezbędne tytuły. Biblioteka zapewnia odpowiednią liczbę woluminów niezbędną do potrzeb studentów, nie ma problemu z dostępem do literatury obowiązkowej oraz uzupełniającej. Najpopularniejsze tytuły dostępne są w ponad 60 egzemplarzach i są stale uzupełniane. Prowadzony jest systematyczny przegląd sylabusów w celu przygotowania listy literatury obowiązkowej i zakupu nowych pozycji, nieznajdujących się jeszcze na stanie biblioteki. Biblioteka umożliwia studentom przeglądanie katalogu i wypożyczanie książek i czasopism przez Internet. Studenci mają dostęp do zbiorów biblioteki głównej i biblioteki wydziałowej, a ponadto umożliwione są wypożyczenia międzybiblioteczne. Studenci przyznali, iż w bibliotece są odpowiednio przygotowane miejsca

do pracy samodzielnej i grupowej, także przy komputerach. Godziny otwarcia biblioteki są w ich opinii odpowiednie.

7.3.

Na podstawie przeprowadzonej rozmowy z Władzami Wydziału oraz pozyskanymi informacjami można stwierdzić, iż rozwój i doskonalenie infrastruktury dydaktycznej i naukowej jest jednym z podstawowych celów strategicznych Wydziału. Infrastruktura podlega systematycznemu monitoringowi a potrzeby dotyczące wyposażenia sal, oprogramowania i pomocy edukacyjnych mogą być zgłaszane zarówno przez studentów jak i pracowników. Studenci aktywnie uczestniczą w ocenie infrastruktury i mogą formułować opinie i potrzeby dla jej doskonalenia poprzez badanie ankietowe prowadzonym, co semestr w systemie USOS. Równocześnie Centrum Kształcenia przeprowadza badania ankietowe na temat oceny m.in. infrastruktury Wydziału w formie papierowej w każdym roku akademickim. Corocznie dokonywany jest przegląd techniczny infrastruktury dydaktycznej przez powołaną do tego celu Komisję. Według informacji Władz Wydziału naprawy są wykonywane na bieżąco, natomiast modernizacje i remonty na podstawie zatwierdzonych planów remontowych. Planowany jest w najbliższych latach remont auli. Wydział stara się pozyskiwać fundusze zewnętrzne, zaś dochody Wydziału pozwalają na bieżącą modernizację infrastruktury. Co roku dokonywana jest aktualizacja oprogramowania, wykorzystywanego na poszczególnych kierunkach w tym także na kierunku *analitika gospodarcza*. W odpowiedzi na potrzeby zgłaszane przez pracowników wkrótce rozpoczną się prace nad uruchomieniem platformy <http://www.eksoc.uni.lodz.pl/intranet>.

Doskonalenie i rozwój systemu biblioteczno-informacyjnego opiera się na opiniach i potrzebach zgłaszanych zarówno przez pracowników naukowo-dydaktycznych jak i studentów w drodze odpowiedzi na kierowaną, co roku ankietę z pytaniami do społeczności akademickiej. Szczególnie monitoring potrzeb uwzględnia wydawnictwa zagraniczne. Corocznie kierowane jest w tej sprawie zapytanie drogą elektroniczną. W drodze doskonalenia infrastruktury bibliotecznej został na prośbę czytelników zakupiony skaner, co usprawnia korzystanie z zasobów. Rozmowa Zespołu Oceniającego z Kierownictwem Biblioteki pozwala uznać, iż potrzeby dydaktyczne i badań naukowych są podstawą do uzupełniania zbiorów bibliotecznych.

Zespół oceniając, na podstawie oglądu bazy dydaktycznej oraz rozmów z władzami wydziału, kadram i studentami stwierdza, że Wydział troszczy się o rozwój infrastruktury dydaktycznej.

W opinii studentów zgłaszane przez nich propozycje zmian i modernizacji rozpatrywane są pozytywnie a infrastruktura modernizowana jest według ich potrzeb. Infrastruktura wydziału jest stale poprawiana i modernizowana w oparciu o system monitoringu i oceny jej stanu oraz potrzeby zgłaszane przez studentów. Co roku dokonywany jest przegląd infrastruktury i stanu sprzętu, na jego podstawie sporządzane są plany remontowe.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny zapewnia właściwą bazę dydaktyczno-naukową do realizacji procesu kształcenia oraz prowadzenia badań naukowych na kierunku *analitika gospodarcza*. Liczba i wielkość sal dydaktycznych, pracownie komputerowe oraz profesjonalne oprogramowanie w pełni umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Biblioteka Wydziałowa zapewnia studentom dostęp do literatury wskazanej w sylabusach. Zasoby biblioteczne Biblioteki Głównej i Wydziałowej w pełni umożliwiają prowadzenie badań naukowych i rozwój naukowy kadry. Infrastruktura dydaktyczna i jej rozwój oraz doskonalenie jest podstawowym celem strategicznym Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego. Plany przewidują jej dalszy rozwój.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Wyposażyć wszystkie sale w odpowiednie projektory multimedialne.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym, Uczelnia zapewnia im pełne wsparcie i pomoc w procesie kształcenia, w szczególności zaangażowanie nauczycieli akademickich zostało podkreślone przez studentów. Studenci przyznali, iż są zadowoleni z wyboru kierunku studiów i uważają, że są dobrze przygotowywani do wejścia na rynek pracy. W związku z małymi grupami na poszczególnych latach studiów, każdy z studentów może liczyć na indywidualne podejście i pomoc nauczycieli zarówno w trakcie zajęć jak i konsultacji, jak również w dodatkowych, specjalnie wyznaczonych terminach, czy też poprzez kontakt zdalny. Docenionym przez studentów rozwiązaniem jest organizacja konsultacji w laboratoriach komputerowych, dzięki czemu mają możliwość opracować wybrane zagadnienia z wykorzystaniem specjalistycznego oprogramowania. Studenci przyznali, iż w trakcie zajęć laboratoryjnych są przygotowywani do prowadzenia samodzielnych badań naukowych, co realizują na drugim stopniu studiów. W tym celu do ich dyspozycji zostało oddane Centrum Informatyczno – Ekonometryczne. Prowadzący zapoznają studentów na pierwszych zajęciach z sylabusami, tłumacząc zakładane efekty kształcenia oraz formy weryfikacji stopnia ich osiągnięcia. Sylabusy są udostępniane studentom poprzez system USOS.

Na wydziale działa Centrum Praktyk i Staży Zawodowych, którego zadaniem jest obsługa praktyk i staży studenckich. Centrum zawiera umowy z przedsiębiorstwami, w których studenci mają możliwość realizować praktyki, a także pośredniczy w formalnościach związanych z wyborem miejsca i realizacją praktyk zawodowych. Po zakończeniu praktyk, studenci oceniają miejsce odbywania praktyk, mając możliwość wypowiedzenia się o dobrych i złych stronach praktyk w danej firmie. W opinii studentów oferta Centrum Praktyk i Staży Zawodowych jest bardzo dobrze dostosowana do ich potrzeb, co znajduje potwierdzenie w statystykach przedstawionych przez pracowników Centrum, które to mówią, iż ponad 50% studentów ocenianego kierunku korzysta z pomocy Centrum przy wyborze miejsca praktyk. Istotnym elementem działania Centrum jest organizacja spotkań z pracodawcami, w formie warsztatów jednorazowych lub realizowanych przez 30 godzin. W trakcie warsztatów studenci zapoznają się z działalnością firmy, odbywają szkolenia z trenerami wewnętrznymi, pracują na oprogramowaniu stosowanym w firmie, a także w siedzibie firmy są angażowani do pracy przy aktualnie realizowanych projektach. Ponadto studenci mają możliwość skorzystać z oferty uczelnianego Biura Karier Zawodowych, które przygotowuje ofertę praktyk i staży

ponadprogramowych, a także organizuje szereg wydarzeń takich jak m.in.: doradztwo zawodowe, szkolenia z umiejętności miękkich i Uniwersyteckie Targi Pracy.

Studenci mają możliwość ubiegania się o wszystkie stypendia wymienione w art. 173 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. W opinii studentów, system przyznawania stypendiów jest im znany, mają dostęp do regulaminu przyznawania pomocy materialnej, wysokość stypendiów jest zadowalająca, a wypłaty realizowane są bez opóźnień. Dodatkową formą wsparcia finansowego są Studenckie Granty Badawcze, przyznawane na prowadzenie badań naukowych, udział w konferencjach, publikację artykułów lub książki czy wykonanie pracy dyplomowej. Reprezentanci kół naukowych i wydziałowego samorządu studenckiego wyrazili opinię, iż mogą liczyć na kompleksową pomoc, zarówno dzięki finansowaniu organizowanych przez nich wydarzeń, wyjazdów na konferencje naukowe, wsparcia merytorycznego z strony władz i nauczycieli akademickich, a także poprzez ułatwienie kontaktu z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Ponadto do dyspozycji wydziałowych organizacji studenckich zostały przekazane pomieszczenia biurowe, w których mogą pracować. Jako jeden z przykładów szerokiej współpracy został wymieniony dzień wydziału pod nazwą „Hello EKSOCC”, w którego organizację jest zaangażowany wydziałowy samorząd studencki, koła naukowe i nauczyciele akademicy. W trakcie dnia organizowane są nie tylko wydarzenia rozrywkowe, ale w szczególności naukowe. Zapraszani są zagraniczni profesorowie na otwarte wykłady i dyskusje, organizowane są spotkania dla studentów i prowadzących w trakcie, których mogą wspólnie przedstawić swoją działalność nad projektami naukowymi i rozpocząć współpracę.

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny oferuje możliwość skorzystania z Indywidualnego Planu Studiów, Indywidualnej Organizacji Studiów, co pozwala na zaspokajanie indywidualnych potrzeb studentów, w tym studentów niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne mogą uzyskać wsparcie za pośrednictwem Biura d.s. Osób Niepełnosprawnych i Profilaktyki Uzależnień UŁ. Studenci niesłyszący mogą skorzystać z pomocy tłumacza migowego, prowadzona jest wypożyczalnia sprzętu specjalistycznego, bezpłatny transport dla studentów z niepełnosprawnością ruchową.

8.2.

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny prowadzi działania mające na celu rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów przede wszystkim w oparciu o uwagi i opinie studentów. Do tej pory nie były prowadzone żadne formalne działania w celu zidentyfikowania słabych stron obecnie działającego systemu. Kolegium Dziekańskie zwróciło się do samorządu studenckiego i przedstawiciele kół naukowych o stworzenie propozycji ankiety skierowanej do studentów, której celem byłaby ocena funkcjonującego systemu wspierania studentów. Na podstawie zgłaszanych przez studentów opinii w budynku Wydziału przygotowano dodatkowe miejsca do odpoczynku i nauki oraz zostały zmienione godziny pracy dziekanatów.

Uzasadnieni, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Studentom ocenianego kierunku zapewniane jest im kompleksowe wsparcie w procesie kształcenia, z strony nauczycieli akademickich i kadry wspierającej. Ze szczególnym uznaniem studentów spotkało się indywidualne podejście do każdego ze studentów, dostępność kadry w trakcie prowadzonych zajęć, konsultacji, w innych niż w wyznaczonych terminach czy kontakt zdalny. Studenci docenili także prowadzenie konsultacji w laboratoriach komputerowych, gdzie mają możliwość omówienia zagadnienia z wykorzystaniem specjalistycznego oprogramowania. Wydziałowe Centrum Praktyk i Staży Zawodowych wspiera studentów przy wyborze miejsca praktyk oraz w załatwieniu wszelkich formalności z tym związanych. Centrum przygotowuje ofertę dedykowaną studentom wydziału, a także dla studentów

oceniałego kierunku, co roku z pomocy Centrum korzysta ponad 50% studentów kierunku *analitka gospodarcza*. Akademickie Biuro Karier Zawodowych prowadzi szereg inicjatyw mających na celu zdobycie przez studentów dodatkowych doświadczeń poprzez ponadprogramowe praktyki, doradztwo zawodowe, szkolenia z umiejętności miękkich i Uniwersyteckie Targi Pracy. Studenci mają dostęp do wszystkich form pomocy materialnej, a ponadto mogą ubiegać się o przyznanie Studenckich Grantów Badawczych, które mogą być wykorzystywane na prowadzenie badań naukowych, wyjazdy na konferencje lub wykonanie pracy dyplomowej. Wydział zapewnia merytoryczne i finansowe wsparcie działalności kół naukowych i samorządu studenckiego przy organizowanych przez nich wydarzeniach czy prowadzonych badaniach naukowych, a także do ich dyspozycji przekazano pomieszczenia biurowe. Studenci mogą skorzystać z indywidualizacji studiów, a dla osób niepełnosprawnych przygotowano szereg ułatwień takich jak: bezpłatny transport na uczelnię, wypożyczalnia sprzętu specjalistycznego czy pomoc tłumacza migowego.

Na wydziale prowadzone są działania mające na celu poprawę i rozwój systemu wspierania i motywowania studentów. Działania nie są sformalizowane i opierają się o opinie i uwagi uzyskane od studentów.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Brak

5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Pierwsza wizytacja oceniająca Polskiej Komisji Akredytacyjnej na ocenianym kierunku *analitka gospodarcza*.